

dersim

HAYAT

dersin ki hayat...

Aylık Yerel Kültürel Gazete - Yıl: 1 - Sayı: 1 - Nisan 2010 - Fiyatı: 3 TL - Avrupa Fiyatı: 3 Euro - www.dersimhayat.org

ma reça xo dimeraim

REÇA MA (izimiz)

Dêsim, Dersim, Mamike, Kalan, Tunçeli, Qızılkilise (Nazimiye), Çemişgezek (Çemişgezek), Mezgir (Mazgirt), Pertaq (Pertek), Pilemori (Pülümür), Pulur-Vacuğe (Ovacık), Xozat (Hozat)... Elbette daha çok uzatabiliriz bu isimleri. Çoğalan her isim bizi farklı dillere ve kültürlere götürebiliyor. Mezar taşlarından mağaralara kazılı işaretlerde bir çok kültürün izi hala durmaktadır. Sözlü tarihimiz iç içe geçmiş inançları ekonomik ve sosyal birlikteliği hala aktarmaktadır. Dilimiz muazzam güzellikteki doğamızdan, aşklarımızdan, kardeşliğimizden, komşuluğumuzdan, kirvelik ve musahipliğimizden aldığı rengini hala koruyor.

Yolu, yola ikrarı, ikrarda müsahipliği, pirleri, dedeleri, talipleri, mürşidleri, rayberleri, Ali'si, Oli Divan'ı, Mihemmed'i, Des-u Dı İmamı, Ana Fatma'sı, Muzır'ı, Duzgın'ı, Xızır'ı, Kureys'i, Dewres Cemal'i... Dağı, taşı, suyu, ağacı, ayısı, geyiği, dağ keçisi, güneşi, asmesi, yıldızı, insanı, yalnızlığı ile Kırmanciye toprağı, Diyar-u Jaru Dersim'in, itikat sisteminin toplumda ve bireyde şekillenen sözü ve anlamı belki bin yılın baskısına direnerek geldi bugüne.

Dersim Hayat acıları neşeleri, ağıtları, dansları, ibadetleri, aşkları, özlemleri, düşleri, sürgünleri, ölümleri, direnişleri, uzayıp gidecek cümleleri ile Dersimli'nin haberidir Dersime. Dersim'den hayattır Dersimli'ye. Bizim olan, bizden olan, ötede olan, ötelenen için; bir yazınsal, görsel uğraş ve üretim seçeneğidir.

Dersim Hayat sekiz sayı devam eden yolculuğuna bir süre ara vermek zorunda kalmıştı. Bazı yasal değişiklikler nedeni ile birinci sayı ile yeniden sizlerle beraberiz. Gazetemizin sekiz sayı devam eden yayınında Dersim'den Dersimli'nin yaşamını sürdürdüğü yerden hayatı ve Dersimli'nin üretimini aktarmaya çalıştık. 38'in Dersimli'nin hayatında bir milat gibi olduğunu hatırd tutarak diğer bir talihsiz tarih olan 94 ile beraber anlama ve aktarma gayretinde olduk. Dersim'de düşünce çeşitliliğinin olabildiğine geniş olduğunu bilerek yayınlarımızda demokratik tahümmüller içerisinde düşünce çeşitliliğini aktarmaya çalıştık. Çevre ve Doğayı önemseyen bir yayıncılık anlayışına bağlı olmak bizim için önemliydi. Kendi suyu ile öldürülmek istenen coğrafyamızın adım adım katledilmesine dur sesini yükseltme refleksinde olduk. Bu kararlılığımızı diğer mağdur alanlar içinde gösterdik. Dersim'e yönelik

Yolu, yola ikrarı, ikrarda müsahipliği, pirleri, dedeleri, talipleri, mürşidleri, rayberleri, Ali'si, Oli Divan'ı, Mihemmed'i, Des-u Dı İmamı, Ana Fatma'sı, Muzır'ı, Duzgın'ı, Xızır'ı, Kureys'i, Dewres Cemal'i... Dağı, taşı, suyu, ağacı, ayısı, geyiği, dağ keçisi, güneşi, asmesi, yıldızı, insanı, yalnızlığı ile Kırmanciye toprağı, Diyar-u Jaru Dersim'in, itikat sisteminin toplumda ve bireyde şekillenen sözü ve anlamı belki bin yılın baskısına direnerek geldi bugüne.

yayın yaparken dünyanın ulaştığı evrensel değerleri de önemseyerek evrensel kabulleri aktarmaya çalıştık.

Ekonomik sıkıntılar nedeni ile ara vermiş olduğumuz yayınınızın ardından daha iyi örgütlenmiş ve daha kararlı olarak tekrar başlıyor olmak bizim için büyük bir mutluluk oldu, olmaya devam edecek.

Gazetemizin sekiz sayılık devamı sırasında gazetemize abone olan okuyucularımız ile iletişim kurarak durumu aktarmıştık. Yayınımızdaki kesintiye anlayış ile karşılayıp özür dileğimizin kabulü için bir kere daha teşekkür ederiz. Gazetemize abone olanların aboneliklerini kesintiye uğratmamanın önemini bilerek önümüzdeki günlerde sürekli yayınımla abonelerimiz ve abone olmayan okuyucularımız ile daha sıkı bağlar kurarak yayınımla devam edeceğiz.

Munzur Gözeleri'nden çıkan su kendine eklenen her bir dere ile Mamikiye ulaşıyor artık. Çok değil az zaman önce orayıda geçip Keban barajına ulaşıyordu. Çok değil daha önce orayıda geçip Fıratla kucaklaşıyordu. Acelesi çok bir koşturmaca bir çağlayış ile gidiyor can oluyordu Mezopotamyaya.

Bazı sessiz alabildiğine berrak, bazı bağırdıkça bağırın sesi ile Dersim'in hayat birikimini taşıyor Munzur. O seste dünümüz bugünümüz yarınımız var. O birikimi anlama yöneliminde olacağız. Dağlar arasında hayat bulan dillerimiz, inançlarımız, kültürlerimiz ile dünden yarına akan hayatı izleme ve aktarma şansında olan Dersim Hayat kültürel mirasımızın izini sürmeye devam edecek.

Dersim Hayat için Dersimden haber ve fotoğraf aktaran Ali Haydar Gözlü, Ferit Demir ve Ercan Topaç'a teşekkür ederiz.

YÖREMİZDE BULUNAN ŞIFALI BİTKİLER (VAS'E DERMANE KI HERDÉ MADI ROYİNE)

Teslim SARIGÜL /teslimsarigul@gmail.com

DARA GOZI (CEVİZ AĞACI) (Junglans regina)

Ceviz Ağacı, daha yapraklanmadan, Mayıs' ta çiçeklenir. Taze yaprakları Haziran' da, kolayca delinebilecek durumdaki meyveleri Haziran ortasında ve olgunları ise Eylül'de toplanır. 25-30m. kadar yüksekliğe ulaşabilen, kışın yaprak döken gösterişli bir ağaçtır. Yapraklar tek tüysü, yaprakçıklar tam kenarlı ve kuvvetli kokuludur. Drog elde etmek için yapraklar Haziran ve Temmuz aylarında toplanır, havadar ve gölgeli bir yere serilerek kurutulur ve ince kıyılarak hava almayan kaplarda saklanır. Ceviz ağacı, Kuzey doğu ve doğu Anadolu da yabancı olarak yetiştiği gibi, bahçelerde de yetiştirilmektedir. Yaprakları tanen, eterli uçucu yağ, juglan (mantar hastalıklarına karşı etkili), C vitamini ve flavonlar içermektedir.

Ceviz yaprağının kan durdurucu-sıkıştırıcı (astringent), kuvvetlendirici (tonik) ve bağırsak kurtlarını veya solucanlarını düşürücü (antihelmintik) etkisi vardır. Yaprak çayı, sindirim bozukluklarında, kabızlıkta, iştahsızlıklarda ve kan temizliğinde etkilidir. İştah açıcı, kan şekerini düşürücü ve kuvvet verici etkileri vardır. Deri hastalıklarında antiseptik olarak haricen kullanılır. Ceviz yaprağı kaynatılarak, tüm sıracı (scrofula), frengi (sifilis), egzema (mayasıl), herpes (uçuk) ve raşitik hastalıklarda, kemik çürümesinde, kemik deformasyonunda ve ayrıca, iltihaplı el ve ayak tırnaklarında kullanılabilen çok etkili bir banyo katkısı elde edilir. Favus ve uyuz hastalıklarında, hasta bölgeler, taze ceviz yaprağının kaynama suyu ile yıkandığında, kısa sürede düzelme görülecektir. Bu suyla yapılan banyolar, yıkamalar, ergenlik sivilcesine, iltihaplı egzemalara, ayak terine ve kadınların akıntılarına iyi gelir. Ağız boşluğu iltihabı, dişeti, boğaz ve gırtlak hastalıklarında gargara yapılmalıdır.

Ceviz yaprağının kaynama suyu banyo suyuna eklendiğinde, donuk kabarcıkları iyileşir. Ceviz yaprağı kaynama suyu, hızlı saç dökülmelerinde de kafa derisine friksiyon (ovarak sürme) yapmakla kullanılır. Bu sıvı ayrıca, kafa bitine karşı da çok etkilidir.

Haziran ortasında toplanan cevizlerden, mide, karaciğer ve kanı temizleyen, mide yorgunluğunu ve bağırsak çürüklüğünü gideren çok etkili bir ceviz tentürü elde edilir. Bu tentür, ayrıca kan koyuluğuna karşı da çok yararlıdır.

UYARILAR: İçerdiği tanen maddesi duyarlı kişilerde bazen mide bulantısı veya kusmaya yol açabilir. Bunun dışında, ceviz yaprağının bilinen bir yan etkisi yoktur.

Kullanım Biçimleri: Çay hazırlamak:

1) Yarım veya bir tatlı kaşığı ince kıyılmış yaprak, orta boy 1 su bardağı dolusu kaynar suyla haşlanır, 4-5 dakika demlendirilir ve süzülür. Gün boyunca 1 veya 2 bardak yudumlanarak içilir.

2) Yarım veya bir tatlı kaşığı ince kıyılmış yaprak, orta boy 1 su bardağı dolusu soğuk suya eklenir, kaynama derecesine kadar ısıtılır ve 2-3 dakika boyunca hafif ısıda kaynatılır. Süzülen çay kullanıma hazırdır. Günde 2-3 bardak içilir.

Banyo ve Yıkama Katkısı: Tam banyolar için, iki büyük avuç ince kıyılmış yaprak, akşamdan 2-3 lt. suya eklenir. Sabah hafif ateşte 4-5 dakika kaynadıktan sonra süzülür ve banyo suyuna eklenir. Gerektiğinde, bitki miktarı bir misli arttırılabilir.

Tentür hazırlamak: Haziran ortasında, 20 kadar genç ceviz dörde bölünerek bir cam kavanoza koyulur ve üstüne 1lt. kanyak eklenir. Kanyak, cevizlerin üstüne çıkmalıdır. Ağzı iyice kapanan kavanoz 14 gün boyunca güneşte veya sıcak bir ortamda, arada bir çalkalanarak bekletilir. Sonra süzülerek koyu renkli şişelere doldurulur. Gereğine göre, 15-20 damla alınır.

Kozmetikteki yeri: Ceviz kabuğu ve yaprakları kaynatılıp kına ile karıştırılıp saç ve cilt üzerinde daha kalıcı ve koyu renk elde edilir.

Referanslar: "Tanrı'nın Eczanesinden Sağlık", Maria Treben

İnternette alıntı resim

Dara goze Favus hastalığı: (khulo remın seré cané pos-tordemiyo).

ZEL DAĞI'NDA DERSİM'İN İKİ YÜZÜ

Dersim'de yakın zamanda kurulan Munzur Kültür ve Doğa Turizmini Yayıma, Yaygınlaştırma Derneği Dersim'in doğal güzelliklerinin, tarihsel zenginliğinin, sportif alanlarının ve kültürel mirasının tanıtılması amacı ile şimdilik hafta sonlarında düzenlediği organizasyonlardan birini daha gerçekleştirdi. Yaklaşık 200 kişilik doğa sever yıldırlar turizme kapalı olan, ilin merkezine 25 km uzaklıktaki Kutuderesi Vadisi alanında bulunan 2300 metre yükseklikteki Zel Dağı'na valilikten izin alarak tırmandılar. Yürüyüşe katılanların çoğu Zel Dağı'na ilk defa çıkma şansına sahip olmanın getirdiği keyfi yaşadı. Yıllardır süren çatışmalar nedeni ile dağlara rahatça çıkamayan bu alanları turizm olanağına kavuşturamayan, yaylacılık gibi ekonomik üretimlerini gerçekleştiremeyen Dersimliler'den Zel Dağı tırmanışına katılanlar her şeye rağmen mutluluk yaşadılar. Oldukça etkileyici doğaya sahip Zel Dağı'na tırmanan grup Zirveye ulaştığında

DAĞIN BİR YÜZÜNDE YÜRÜYÜŞ DİĞER YÜZÜNDE KOBRA BOMBARDIMANI

Yıllardır yasak olan ve yakın zamana kadar sadece operasyon soğukluğunu, silah seslerini ve helikopter gürültüsünün davetsizliğini çeken Zel Dağı bu defa sivil sesleri ağırlarken askeri helikopterler doğa severler zirveye vardığında zirve üzerinde birkaç tur attıktan sonra dağın eteğindeki vadiye silahlı örgüt militanları bulunduğu gerekçesiyle vadiyi bombalamaya başladı. Zel Dağı tırmanışına katılanlar doğanın etkileyici güzelliğini bir yandan doyasıya yaşamaya çalışırken helikopterlerin yarattığı gerginlik yürüyüşe katılanlar için moral bozucuydu.

Doğa severler Zel Dağı'nın zirvesine ulaştıkları sıra askeri güçler dağın kuzey-batı eteğinde Kutuderesi Vadisi içinde yer alan Vartınik ve Mirik Bölgesi'ne hava destekli operasyon düzenledi. PKK grubunun bulunduğu gerekçesi ile önce Sikorsky helikopterlerle alanda keşif yapıldı, ardından Kobra tipi helikopterler tarafından vadi bombalandı. Yürüyüşe katılanlar operasyonu rahatlıkla gördü. Yürüyüşe katılanların zirveden inişe geçtiği sırada bölgeye Skorsky helikopterlerle özel eğitilmiş komandolar indirildi. Ardından yine Kobra tipi helikopterler PKK mensuplarının bulunduğu belirtilen alanları bombaladı.

Geziye katılanlar bölgede silahların bir an önce susmasını beklediklerini, doğa harikası Dersim'in güzelliklerini hakettiği şekilde yaşamak istediklerini bölgenin turizm için elverişliliğinin önünün açılması gerektiğini belirterek bu tırmanışların sürekli olmasını istedikler. Geziye katılan doğa severler Munzur Doğa ve Turizm Derneği'ne organizasyonlarından dolayı teşekkür ederken bazı aksaklıklara dikkat çektiler. Özellikle sağlık ekibinin bulunmaması, yürüyüş yöntemi ve bilgisinin aktarılmasında, grubun oldukça kalabalık tutulması ve tur kontrolünün zayıf olması durumunun daha sonraki turlarda tekrarlanmaması için dikkat çektiler.

DEFİNE AVCILARI PUSULAYI TÜMDEN ŞAŞIRDI

Dersim'de define avcıları artık sınır tanımıyor. Herhangi bir yerde bulunan değişik bir taş çizilmiş herhangi bir figüre bir çok anlam yükleyerek bu kalıntıları nasıl değerlendirecekleri konusunda fazlasıyla meşgul oluyorlar. Neredeyse bütün kiliseleri köstebek yuvasına çevirerek yıkılmalarına neden olan, kazdıkları alanlarda çıkan çanak çömlek, küp vb. her şeyi parçalayan, kıran, üzerinde figürler bulunan kayaları içinde altın olacağı kanısı ile parçalayan... Yani Dersim'in dağını, tarlasını köstebek yuvasına çeviren define avcıları, bir süre dir mezarlara yönelmeye başladılar.

Dersim'in birçok köyünde bulunan Koç Başı ve Sandık Mezarlar hemen hemen her sene biraz daha azalmaktalar. Bunun başlıca nedenini ise gencinden yaşlısına altın arama merakı oluşturmaktadır. Öyleki mezarın yönü genel mezarlardan farklı olan bütün mezarlar kazılmakta, talan edilmekteler. Ovacık- Ada köyünde Şahin Güngören bu duruma adeta isyan ediyor. Dedesinin mezarı define avcıları tarafından kazıldıktan sonra mezarın bir kısmı çalınmış. Aslında köylüler mezarı kazanların kimler olduğunu tahmin ediyor ancak o kadar çok mezar kazıcı olması nedeni ile kesin bir kaniye varamıyorlar. Köylüler, devletin bu duruma engel olmak bir yana teşvik ettiği kanısındalar. 'Geçmişimiz ile bütün bağımızın kesilmesi hedeflenmekte diyorlar. Biz yaşlarımızdan atalarımızın mezarını beklemeyi, onların hakkını belli zamanlarda onlara vermeyi öğrenmiştik. Gelin görün ki şimdi mezarlarımız kazılıyor, atalarımızın kemikleri ortalığa saçılıyor' diyorlar. Şahin Güngören, devletin bu durumun önüne geçmesini ve dedesinin mezarından çalınanların bulunmasını istiyor. Şahin Güngören, dedesinin mezarının kazılmasını köydeki genel mezarlara göre biraz farklı olmasına bağlıyor. Ada Köyü'nde daha eski tarihlerde oldukça Ermeni mezarının olduğunu belirten köylüler, mezarlarımız yıllar geçtikçe yok edildiler, Ermeni mezarlarının artık neredeyse kalmadığını belirtip ölüye saygı göstermeyen bir toplum haline gelmiş olmamızın ne kadar vahim olduğuna dikkat çekiyorlar.

Dersim'de yapılan ve yapılmak isten barajları Dersim'in doğasını sosyal ve ekonomik hayatını olumsuz yönde etkileyeceği gerekçesi ile üzerinde 'Munzur'da Barajlara Hayır' yazılı pankart açarak protesto ettiler. Dersim'in doğal güzelliklerine, tarihsel zenginliklerine, kültürel mirasına vurgu yapan grubun Zel Dağında geçirdiği zaman Dersim'de yaşanan veya yaşatılan hayatın küçük bir izdüşümü gibiydi. Yürüyüşe katılanlar bir yandan eşsiz doğa ile buluşmanın sevinç gülcüğü ve kahkası ile kucaklaşırken diğer yandan katledilmek istenen doğanın gelecek kaygısını taşıyorlardı ne var ki bununla sınırlı değildi Dersim'de hayat. Bitmek tükenmek bilmeyen tank paletlerinin gürültüsü, silah sesleri, bombalar, Skorskyler, Kobralar yine göründüler...

BU SKANDALI KİM BİZE ANLATACAK

"...Her gün kamuoyunun tartıştığı bir konuda Çevre ve Orman Bakanlığı'nın izniyle baraj yapılacak, Doğa ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nün bilgisi olmayacak. Bu skandalı kim bize anlatacak?"

Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Avukat Barış Yıldırım'ın başvurusuna cevaben Munzur Vadisi Milli Park alanında içerisinde kurulacak 5 Hidroelektrik Santrali için (HES) kendilerinden izin alınmadığını ve haberleri olmadığını bildirdi. Çevre ve Orman Bakanlığı'nın büyük bir skandala imza attığını belirten Yıldırım, şöyle konuştu: "Munzur Vadisi Milli Parkı sahası içinde

şu ana kadar 5 ayrı şirkete Hidroelektrik Santrali yapımı için ihale verilmiş ve bu 5 şirket Enerji Piyasası Kurulu'na başvurarak üretim lisansı talep etmiş ve bu şirketlerden 2 tanesine Hidroelektrik Santrali izni ile elektrik üretim lisansı verilmiştir. Durum böyle iken Türkiye'nin ilk ve en büyük milli park sahasına sahip olan Munzur Vadisi Milli Parkı içinde devlet 5 ayrı baraj ihalesi yaparken, bu durumdan Çevre ve Orman Bakanlığı'nın hala haberi yok. Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'ne bir yazı yazarak 4 ayrı soru sordum, Munzur Vadisi'nden yapılacak barajlar ile ilgili bilgi isteyerek, ne gibi

resmi işlemler yapıldığı ve ne tür izinler alındığını sordum ancak aldığım cevap tam bir skandalın ifadesiydi.

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nün gönderdiği cevapta şu ifadeler yer alıyordu:

Genel Müdürlüğümüzden herhangi bir resmi izin talebi olmadığı,

Söz konusu barajlar ile ilgili resmi bir izin talebi bulunmadığından, herhangi bir uygun görüş verilmediği,

Verilmiş olan herhangi bir resmi izin bulunmadığından, projelerin herhangi bir resmi süreç kapsamında onaylı olarak mütalaa edildiğinin anlaşılmadığı,

Verilmiş olan herhangi bir resmi izin bulunmadığından, mevcut olmayan belgelerin tarafınıza iletilmesi de mümkün olmadığı sonucuna varılmıştır.

'BU BİR SKANDAL'

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nden gelen yazı üzerine ortaya bir skandalın çıktığını diyen Yıldırım, "Düşünün, bir ülkede bir Milli Park sahası içinde 5 ayrı baraj projesi ihale edilecek, üretim lisansı verilecek, hatta bir baraj yapımı da tamamlanacak ama Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 'Bizim bunlardan hiçbir haberimiz yok' diyecek. Bu büyük bir hukuk skandalıdır. Dersimliler olarak bu konuda her türlü hukuki girişimi başlatacağız. Bana gönderilen yazıda, özet olarak, 'Munzur Vadisi Milli Park sahası içinde gerçekleştirilmek istenen bu projelerle ilgili eli-

mizde herhangi bir bilgi bulunmamaktadır' deniliyor. Bu mümkün mü? Her gün kamuoyunun tartıştığı bir konuda Çevre ve Orman Bakanlığı'nın izniyle baraj yapılacak, Doğa ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nün bilgisi olmayacak. Bu skandalı kim bize anlatacak?"

KAÇAK YAPILMIŞ HES İÇİN SUÇ DUYURUSU

Avukat Barış Yıldırım Ovacık ilçesi Mercan Vadisi üzerinden yapılan Mercan Hidro Elektrik Santrali (HES) hakkında suç duyurusunda bulundu. Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunan Yıldırım, "Munzur Vadisi Milli Parkı sınırları dâhilinde bulunan Mercan Hidro Elektrik Santrali'nde hâlihazırda elektrik enerjisi üretimi yapılmaktadır. Milli Parklar Kanunu ve Milli Parklar Yönetmeliği hükümleri uyarınca Munzur Vadisi Milli Parkı Uzun Devreli Gelişme Planı onaylanıp kesinleşmeden Mercan HES'in inşa edilmesi ile bu santralde elektrik üretimi yapılması ve bu duruma göz yumulması açıkça hukuksa aykırıdır ve suç teşkil etmektedir" açıklamasında bulundu. Konuyla ilgili soruşturma talep eden Yıldırım, Mercan HES'te Milli Park sınırları dâhilinde elektrik üretim yapıldığının tespit edilmesini istedi. Mercan HES'in inşa edilen tesisinin incelenmesi ve tesisin bugüne kadar elde edilen kazancın da Hazineye devredilmesi dilekçede talep edildi. Munzur Vadisi Milli Parkı üzerinde "Uzun Devreli Gelişim Planı'nın onaylanıp kesinleşmediğini hatırlatan Yıldırım, Milli Park sınırları içerisinde Mercan HES'in inşa edilmesi için karar alanlar ile bu tesiste elektrik üretenlerin ve bu duruma göz yuman tüm ilgililerin tespiti ile haklarında ilgili mevzuat hükümleri uyarınca ceza davası açılmasını talep etti.

BARAJ KARŞITI MÜCADELEDE YENİ BİR KURUM: DERSİM ÇEVRE GİRİŞİMİ

Dersim Çevre Girişimi, 27 Şubat 2010 tarihinde kuruluşunu kamuoyuna açıkladı. 11 kişilik yürütme kuruluna Haydar Çetinkaya, Nuray Atmaca, Hüseyin Tunç Fatma Çiçek, Murat Kur, Haydar Evcin, Özgür Söylemez, Fatma Taşkale, Ali Mükân, Enver Devletli, Hüsnüye Mavi getirildi. Haydar Çetinkaya'nın dönem sözcülüğünde kuruluş deklarasyonunu açıklayan Dersim Çevre Girişimi, 'Başta ilimizde yapılmak istenen barajlar projesinin hayat bulmaması için mücadele yürütmenin yanı sıra; doğayı, yaban hayatını, tabiat varlıklarını, ve kültürel değerlerini de korumayı ve yaşatmayı kendine görev bilecektir. Tüm bu sorunlar insanlığın ortak sorunu olduğundan yola çıkarak Türkiye ve Dünya üzerinde çalışmalar yürüten tüm çevre örgütleri, bilim insanları ve dostları ile birlikte dayanışma ve işbirliği içinde mücadele etmeyi başarıya ulaşmanın ön koşulu olarak görmektedir. Bizler Dersim Çevre Girişimi olarak doğa üzerinde yaşayan tüm bitki ve canlıların kutsal yaşam hakkı adına, çocuklarımızın özgür ve yaşanılır yarınları adına, tüm insanlığın aydınlık geleceği adına, sularımızın özgürlüğü adına ilimize yapılmak istenen baraj projeleri başta olmak üzere her türlü doğa ve çevre felaketine yol açabilecek tarzdaki girişimlerin hayata geçirilmesini kabul etmeyeceğimizi belirtiyor, her türlü demokratik eylem, kampanyalar ve hukuki yollarla mücadelemizi yükselterek, geleceğimizin karartılmasına asla ve asla izin vermeyeceğimizin tüm kamuoyu nezdinde bilinmesini istiyoruz.' diyor.

Deklarasyona İmza Atanlar

ŞERAFETTİN HALİS (MİLLETVEKİLİ)
TUNCELİ BELEDİYESİ (EDİBE ŞAHİN)
PERTEK BELEDİYESİ (KENAN ÇETİN)
HOZAT BELEDİYESİ (CEVDET KONAK)
MAZGİRT BELEDİYESİ (TEKİN TÜRKEL)

PÜLÜMÜR BELEDİYESİ (MESUT COŞKUN)
OVACIK BELEDİYESİ (MUSTAFA SARIGÜL)
NAZİMİYE BELEDİYESİ (CAFER KIRMIZIÇİÇEK)
DARIKENT BELEDİYESİ (HÜSEYİN ELİTAŞ)
İL GENEL MECLİS ÜYELERİ
BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ
MOĞULTAY MAHALLESİ, ALİBABA MAHALLESİ, YENİ MAHALLE, ATATÜRK MAHALLESİ, CUMHURİYET MAHALLESİ, MUNZUR MAHALLESİ, İNÖNÜ MAHALLESİ MUHTARLIKLARI MERKEZ KÖY VE İLÇE KÖY MUHTARLIKLARI
KESK, DİSK, TÜRK-İŞ VE BU SENDİKALARA BAĞLI TÜM İŞ KOLLARI
TÜRKİYE MİMARLAR VE MÜHENDİSLER ODALARI BİRLİĞİ, ESNAF VE SANATKARLAR ODASI, TİCARET VE SANAYİ ODASI, TUNCELİ ŞÖFERLER ODASI, ZİRAAT ODASI, ARICILAR BİRLİĞİ
İNSAN HAKLARI DERNEĞİ, TUDEF, ANA FATMA KADIN DAY. DERNEĞİ BEDENSEL ENG. DERNEĞİ DERSİM PİR SULTAN ABDAL KÜLTÜR. DERNEĞİ DERSİM KÜLTÜR DERNEĞİ MUNZUR VADİSİ DOĞAL YAŞAMI KORUMA DERNEĞİ MUNZUR ÇEVRE DERNEĞİ YENİ GÜN KAD.DAY. DERNEĞİ KAMER GİRİŞİMCİ KADINLAR DERNEĞİ HACI BEKTAŞI VELİ KÜL.YAYMA VE YARD. DERNEĞİ DERSİM ÖZ-

GÜRLÜKLER DERNEĞİ TIRAM GENÇLİK KÜLTÜR SANAT DERNEĞİ MUHTARLAR DERNEĞİ TUNCELİ GAZETİCİLER DERNEĞİ SOSYALİST KADIN MECLİSLERİ, MUNZURA PEDAL EKİBİ, MUNZUR DOĞA AKTİVİSTLERİ

BTP, DHF, EMEP, ESP, HALK CEPHESİ, HKM, ÖDP, PARTIZAN TUNCELİ'NİN SESİ, HALKIN SESİ, RADYO MUNZUR, DEKLARASYONA DESTEK VERENLER

MUNZUR AYDIN VE SANATÇILAR PLATFORMU, AVRUPA DERSİM DERNEKLERİ FEDERASYONU, DERSİMİ YENİDEN İNŞAA CEMİYETİ, NEWEDERSİM, DERSİMNEWS, DERSİM'DE İKLİM, ÖZGÜR DEMOKRATİK ALEVİLER BİRLİĞİ

Dersim Çevre Girişimi Kuruluşundan bu yana şu faaliyetleri gerçekleştirdiğini açıkladı:

1. 8 Şubat Pülümür ilçesi Mutu civarına yapılmak istenen armağan HES ile ilgili halkın katılım toplantısının protesto edilmesi.

2. 27 Şubat tarihinde deklarasyonun açıklanması ile çevre girişiminin kuruluşunun halkın katılımı ile ilan edilmesi

3. 14 mart nehirler, su ve yaşam için ve barajlara karşı eylem günü dolayısı ile 13 mart ta Barajlara hayır çağırının kurulması ve 14 mart günü akp önünde basın açıklama

4. Tunceli üniversitesi rektörü ve ilin valisi ile görüşmeler yapılarak Dersimde yapılmak istenen barajlara hayır demek ve dersim halkının taleplerini üst düzeyde dile getirmek için Nisan ayının ilk haftasında Ankarada Çevre, Kültür ve turizm bakanı ile başbakan randevu talebi dile getirilerek bu istemin yerine getirileceği sözü verildi.

5. Barajların iptali ve yürütmenin durdurulmasına yönelik olarak danıştaya dava açıldı.

6.27 mart cumartesi günü torunoba köyü ziyaet edilerek burada yapılmak istenen konaktepe 1-2 barajları protesto edilecek aynı gün Mercan vadisine hareket edilerek Kanunlara aykırı bir şekilde inşaa edilen Mercan HES önünde protesto eylemi yapılacak ve mercan hes in kapatılması istemi dile getirilecektir.

7.Munzur vadisi milli parkına ait gelişim planının bakanlık tarafından imzalanarak yürürlüğe konulması için geniş kapsamlı kampanyalar düzenlenecektir

BARAJ PROJELERİNDE SON DURUM

Haydar ÇETİNKAYA

Aşağıda yazdığım hiç bir barajın yapımını arzulamıyorum ve yapılmaması yönünde hep birlikte direnmemiz gerektiğini belirterek; gelişen aşamada barajların son durumları hakkında halkımızı bilgilendirmekte fayda görüyorum. Özellikle Cumhurbaşkanının ilimizi ziyaretinden sonra kimi gazetelerde çıkan "Munzur'a baraj yapılmayacak" haberlerinin doğruları yansıtmadığının bilinmesini gerekiyor. Şu an itibari ile 2 adet baraj bitmiş durumda ve enerji üretimi yapmaktadır. İki tanesi yapım aşamasında ve diğer 17 adet baraj ise tamamı ihaleleri yapılarak yapım yoluna girmişlerdir. Geline son aşamalar ise şöyledir:

Mercan HES, Mercan Deresi üzerinde-işletmede

Uzunçayır Barajı- işletmede

Dinar Regülatörü ve HES Dinar Deresi-İnşaatı devam ediyor- EPDK elektrik üretim lisansı verildi.

Tatar Barajı Peri Çayı üzerinde-İnşaatı devam ediyor.

Akyayık Barajı ve Hes Mercan Vadisi-Master Plan Hazır

Bozkaya Barajı ve Hes Munzur vadisi-fizibilite hazır Çobanyurdu Hes-1 ve Hes-2 Çemişgezek-Fizibilite

Hazır

İnköy regülatörü ve Hes Hozat Deresi -Fizibilite ha-

zırlanıyor

Hakis regülatörü ve Hes Hakis Deresi-SKHA imzalandı - EPDK elektrik üretim lisansı verildi

Haskar regülatörü ve Hes Haskar-Fizibilite Hazır Kaletpe Barajı ve Hes Munzur Vadisi- Fizibilite Hazır

Konaktepe Barajı ve Hes-1 Munzur Vadisi- SKHA imzalandı -EPDK elektrik üretim lisansı verildi

Konaktepe Barajı ve Hes-2 Munzur Vadisi- SKHA imzalandı - EPDK elektrik üretim lisansı verildi

Pülümür Barajı ve Hes Pülümür çayı-Harçık-Pah köprüsü civarı. Fizibilite hazır.

Pülümür Regülatörü ve Hes Pülümür çayı-Kırmızı-köprü-Fizibilite Hazırlanıyor.

Tagar Regülatörü ve Hes Pertek SKHA imzalandı-EPDK elektrik üretim lisansı verildi

Armağan Regülatörü ve Hes Pülümür Karsu Çayı üzerinde-Fizibilite Hazır

Mutu Regülatörü ve Hes Pülümür Mutu civarı- EPDK İPTAL

Derman Hes-Pülümür İlçesi Büyükçeşme Gözeleri -Fizibilite hazır.

Gökçeköy Regülatörü ve Hes Çemişgezek-SKHA imzalandı - EPDK elektrik üretim lisansı verildi

MASTER PLAN: Hangi projenin nerede, ne zaman, kim tarafından yapılacağıınının planlanmasıdır.

FİZİBİLİTE: Herhangi bir girişimin işletme ve ekonomik yönden durumunun önceden tespit edilmesi amacıyla yapılan çalışmalar bütünü.

SKHA: Su Kullanım Hakkı Antlaşması. DSİ ile ihaleyi alan şirket arasında yapılmaktadır. SKHA imzalanmış olan bir proje, artık yapım aşamasına gelmiştir.

EPDK: Enerji Piyasaları Denetleme Kurulu. Enerji üretim lisanslarını verir. Son aşama, enerji üretim lisanslarının verilmesidir.

Bu tabloya göre Munzur Vadisi üzerinde yapımı düşünülen Konaktepe-1, Konaktepe-2 barajları ile Hakis Regülatörü ve Hes ile Tagar Regülatörü ve Hes yapılmaya başlanacaktır. Zaten alınan bilgilere göre Munzur Vadisi üzerine yapılmak istenen barajlar ile ilgili en kısa sürede şantiyeler kurularak baraj yapımlarına başlanmak istemektedir.

UZUNÇAYIR FUİL OİL İLE KİRLİTİLDİ

Türkiyenin en temiz ırmaklarından biri olan Munzur Irmağı ve çevresine baraj projelerinin tahribatından sonra bu defada klorifer yakıtı fuil oil kirliliği bulaştı. Munzur Irmağı'nın Dersim il merkezinde önünün tutulması ile Uzunçayır isimli baraj gölü oluşmuştu. 17 Nisan gecesi Munzur Irmağı'na fuil oil boşaltılması sonucu ırmağın gölleştiği yerde büyük bir kirlilik oluştu, alan adeta siyaha büründü. Baraj gölü nedeni ile büyük bir risk altına giren lezzeti ile ünlü kırmızı pullu alabalıkların yaşamı için daha büyük bir risk oluştuğu belirtildi.

Kalorifer yakıtı olarak kullanılan fuil oilin şehrin kanalizasyon sistemiyle Munzur Irmağı'na deşarj edilmesi nedeniyle ırmağın kent merkezinde gölleşen büyük bölümü siyah renge büründü. Dersim Belediyesi Başkan Yardımcısı İbrahim Kasun, meydana gelen olayla ilgili Emniyet Müdürlüğü ve Çevre Müdürlüğü ile koordineli çalışma başlattıklarını belirterek, "Şehrin kanalizasyon çıkışından doğamızı kirlüten, Munzur'umuzu katleden bir çevre felaketiyle karşı karşıyayız. Bunu yapanlar doğa, çevre ve Munzur düşmanıdır. İnançlarımıza göre Munzur'u kirlütenler düşkün ilan edilmektedir. Kendini bilmez birtakım insanlar kalorifer sistemini temizleme zahmetine katlanmadan en kolay yolu seçiyorlar. Bunları tespit ettiğimizde en ağır cezayı keseceğiz"dedi. Belediye Başkan Yardımcısı Kasun, ellerinde kirliliği temizleyebilecek teknolojik bir sistem bulunmadığını da söyledi.

Kent ve çevre konusunda araştırma yapan Tunceli Üniversitesi öğretim görevlisi Ali Ekber Doğan ise, yaşanan olayda, halkın çevre konusundaki bilgisizliği, duyarsızlığı ile baraj nedeniyle su akışının engellenmesinin ortaklaşa etkisinin yaşandığını söyledi. Kirliliğin temizlenmesi halinde dahi mazotun biriktiği yerde canlı varlığının ortadan kalkacağını belirten Doğan, "Geçen yılki durum olsaydı bu sonuç yaşanmaz ve buralarda birikmezdi. Çevresel bir yıkım tehlikesi altında kalınmazdı. Bu geçiştirilebilecek bir şey değil"dedi.

GELECEĞİN ÇEKİM GÜÇLERİ

Gizem Akgül, 1989 Dersim Ovacık doğumlu. Bağ-Kur emeklisi baba ile ev hanımı olan annenin 10 çocuğunun en küçüğü. 2004 yılında Tunceli Gençlik Spor İl Müdürlüğü'nün Ovacık'ta açtığı 'spor kampı'na katıldı. Kayak hayatı da burada başlamış oldu. Ovacık'ta yürütülen kamp faaliyetlerinde başansı ile dikkati çeken Gizem, Nevşehir Ürgüp'te yapılan Tekerlekli Kayak Yarışması'na katıldı ve bu yarışmada ikinci oldu. Hemen ardından Milli Takım Kampı'na katıldı. Kampta daha sistemli bir kayak eğitimi aldı. Burada da dikkati çekti. Samsun'da yapılan Dünya Kupası Yarışması'nda Tekerlekli Kayak'ta dördüncü oldu. Hırvatistan Zagreb'te Dünya Şampiyonası Tekerlekli Kayak bölümünde dokuzuncu oldu. Türkiye'de yapılan Balkan Kupaları'nın birinde dokuzuncu, diğerinde onuncu oldu. Her yıl Sivas, Muş, Kayseri, Kars, Sarıkamış'ta yapılan kayak yarışmalarında hemen her yıl Türkiye birincisi oldu. 2009 yılında Çin'de kayak yarışmasında başarı elde etti. Sırbistan Balkan yarışmasında (kayaklı koşu-Mukavemet) üçüncü oldu.

Gizem Akgül, Milli Takım'da Millilik bursu alıyor. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesinde Beden Eğitimi bölümünde okuyor. Kayak Sporuna başlaması ve gelişimde Eski İl Gençlik ve Spor Müdürü Haydar Doğan ve Kayak Antrenörü Aydın Andiçi'den büyük destek aldığını belirtiyor, özellikle Aydın Hoca'ya çok şey borçluyum diyor. Kayak Milli Takımı'nda elde ettiği başarıların duyulmasından sonra birçok Dersimli'nin kendisine burs vaadinde bulunduğunu ama hiç birinin bu vaatlerini yerine getirmedikini söylüyor. Buna çok da aldırmıyor. Ben hedefimde ilerliyorum. İsterim ki Dersimliler kendi çocukları-

nın başarılarını görsün, onların önünü açsın ama bu olmasa da biz yolumuzda ilerleyeceğiz diyor. Gizem kişisel gelişimine önem veriyor ve bütün Dersimli gençlerin de önem vermesini istiyor. Dans dersleri, İngilizce eğitimi gibi alanlarla da ilgileniyor. Okul ve Kayak yarışmaları olmadığı zamanlar Dersim'e gelen Gizem, ailesinin hayvanları ile ilgilenmek dışındaki vakitlerinde Leyla, Zeliha kardeşlerin Helin'in de desteği ile işlettiği Ovacık'ta Kadın İşletmecilerin işlettiği tek cafe olan Yörem Cafe'de işletmeci kadınlara yardım ediyor. Hemen yanı başında bulunan ablası Fatma'ya ait olan Kardelen kuför salonunda kadınlarla sohbet etme şansı buluyor. Kadınların günlük hayata, ekonomik ve sosyal çalışmalara daha aktif katılmasını istiyor. En önemlisi de doğa harikası olarak gördüğü Dersim'in barajlar ile tahrip edilmek yerine turizme kazandırılmasını istiyor. Kayak için en uygun doğal şartlara sahip olan Ovacık, mutlaka kayak tesislerine kavuşmalı diyor...

YATILI BÖLGE OKULUNDAN KAYAK MİLLİ TAKIMINA

19-22 Mart tarihleri arasında Kars-Sarıkamış'ta yapılan Asım Kurt klüpler arası Türkiye şampiyonasında Türkiye ikincisi oldu. 15-19 Şubat'ta Kastamonu Ilgaz 'da yapılan üniversiteler arası Türkiye Şampiyonası'nda takımı birinci olurken ferdi olarak birincisi oldu.

Yukarıda yazılı başarıları Tunceli doğumlu Elif Aşkın'ın son yıldaki başarıları sadece. Öncekileri uzun olur anlatması deyip geçiyor. Elif Aşkın 10 çocuklu bir ailenin bireyi olarak ilk ve orta okulu Aktuluk Yatılı Bölge Okulu'nda okuduktan sonra liseyi Tunceli Cumhuriyet Lisesi'nde okurken atletizm ile başlayan spor hayatından kayak sporuna uzanan hayatı, başlangıcından bu yana başarıları ve ödülleri beraberinde getirdi. Birçok dereceye imza attı

Atletizm sporu ile ilgilenirken kayak antrenörü Aydın Andiçi'nin teşviki ile biraz da eğlenmek günlük hayatın darlığından sıyrılmak için kayak sporuna başladı. Bu sayede ilk defa il dışına çıkabildi. Bu onun için oldukça değişik ve çekici bir durumdu. İl dışında kayak yarışmalarına kayak takımları olmadan gidip rakiplerinden kayak ödünç almaları nedeni ile adları 'Kayaksız Kayakçılara' çıkmış olduğu halde o yarışmalarda sürekli Gizem Akgül ile beraber dereceye girmelerini gülümseyerek anlatıyor. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümü 3. sınıfta okuyor. Kayak yapmaya üniversitede antrenörü Yrd. Dç.Dr. Muzaffer Selçuk'un eğitimliğinde devam etti ve sürekli başa-

rilara imza attı. Artık kayak yapmayı bırakmaya karar vermişken kayak sporunun başka bir branşı olan Biathlon ile tanıştı ve Bolu'da yapılan seçmelerde birinci oldu. Biathlon ile tanıştıktan sonra hayatım değişti diyen Elif Aşkın, bu sporu şöyle anlatıyor: 'Biathlon; temeli askeri eğitime dayanan bir spor. 50 metre uzaklıktaki 5 hedef, ayakta ve yerde olmak üzere 2 atış şekli beşinin vurmasını hedefler. Vuramayan hedef karşılığında ise 150 metre ceza turu atılan dayanıklılık, çabukluk özellikle de konsantrasyon isteyen sırta tüfek ve ayakta kayak ile yapılan bir spordur. Türkiye'de ilk olan bir spordur ve başlayalı 2 yıl oldu. Bende bu ilkler arasındaki kişiyim. Türkiye'de Biathlon pistimiz olmadığı için sürekli yurt dışında kamplara katılıyorum, yaz tatilimin çoğunu Avusturya'da geçiriyorum.'

Kayak sporunun Biathlon branşında 12.12.2009 tarihinde İtalya'da ilk yarışına katılan Elif Aşkın, daha sonra Avusturya, Slovenya, Almanya, Çek Cumhuriyeti, İsveç, Bulgaristan, Estonya gibi bir çok ülkede yarışlara katıldı. 2011 olimpiyatlarında Türkiye'yi en iyi şekilde temsil etmek istiyor ve derece alacağına inanıyor.

'Silahı elime aldığım ilk gün bana sen Dersimlisin, attığını vurursun derlerdi. Ben de katıldığım yarışlarda her zaman 50 metre uzağımdaki hedefe konsantre olurken bunu düşünerek atışı yapıyorum.' diyor Elif Aşkın. Yarış dışında ne yaptığını sordumuzda: 'Hayat benim için her zaman yarışır. Kış sezonunu kapattım ama yarışlarım daha bitmedi. Kamp ve yarışmalarım olmadığı zamanlarda tenis oynarım, İngilizce ve dans dersleri için çalışmalarım var. Yani hayat benim için her zaman kıpır kıpır ve dolu geçer. Kendimi geliştirdiğim her konuda bilgimi Dersimli çocuklara aktarmak için yazın Tunceli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü salonunda gönüllü çalışacağım.' diyor.

FERİT DEMİR'E HABER ÖDÜLÜ

Çağdaş Gazeteciler Derneği'nin (ÇGD), "2009 Yılı'nın Başarılı Gazetecileri" ödülleri, düzenlenen törenle sahiplerine verildi. Ödül alan gazeteciler arasında uzun yıllardır Dersim'de gazetecilik yapan Ferit Demir'de var. Farklı kategorilerde verilen ödüllerden Rafet Genç Ödülü "Kara Kömürden Beyaz Eşyaya" haberi ile Hürriyet/Doğan Haber Ajansı Tunceli Muhabiri Ferit Demir'e verildi.

Ferit Demir, Eski Vali Mustafa Yaman döneminde dağıtılan beyaz eşya haberi nedeniyle ödüle layık görüldü. Çağdaş Gazeteciler Derneğinin Ankara'da düzenlenildiği törende Ferit De-

mir'e ödülünü Gazeteci yazar Adnan Gerger verdi. Gerger Ödülü Ferit Demir'e verirken şunları söyledi;

"Doğuda gazetecilik zordur, hele Tunceli'de çok daha zordur. Ferit Demir yıllardır hep güzel ve ses getiren haberlere imza attı. Bu ödül onun bileğinin hakkı-

dır. Günlerce Türkiye'de konuşulan beyaz eşya haberiyle aylarca gündemde kalan önemli bir gazetecilik olayına damgasını vurmayı başardı. ÇGD olarak bu ödülü Sevgili kardeşimize meslektaşımıza vermekten onur duyduk." Dedi.

Ferit Demir ödül aldıktan sonra şu açıklamayı yaptı: "Tunceli'de gazetecilik yapmak her zaman bana onur ve gurur verdi. Zaman zaman bölgede çok zor şartlarda görev yaptığım oldu. Bölgedeki bütün gazeteci arkadaşlarım gerçekten büyük bir özveri ile görev yapıyorlar. Bugün bu salonda bu ödülü almak bana büyük bir onur ve gurur yaşıyorum.

Türkiye gazetecilik tarihine damgasını vuran Uğur Mumcu, Mustafa Ekmeççi ve Rafet Genç gibi gazetecilerin anısına düzenlenen bu yarışmada ödül almakta ayrıca büyük bir gurur benim için. Yarım yüzyıldır gazetecilik yapan

ve yaşam boyu onur ödülü alan büyük ustamız Altan Öymen ile birlikte ödül töreninde bulunmamız bile bana çok farklı ve güzel duygular yaşıyor." Dedi.

Tunceli Eski Vali Mustafa Yaman döneminde valilik ve ile bağlı 7 ilçe kaymakamlarının düzenlediği 'Her Eve Bir Beyaz Eşya' projesi kapsamında, 3 bin 300 aileye beyaz eşya dağıtılması için, kamyon ve traktörlerle kente getirilen beyaz eşyaların dağıtımına, ilin 2 bin 900 nüfuslu ile en küçük ilçesi olan Nazimiye'den başlanmıştır.

Seçim dönemi Ak Parti'ye en sert muhalefeti yapan Kemal İlçetaroğlu ve Kamer Genç'in doğduğu ülke olması nedeni ile bu ilçeden başlandığı ve bunun bir seçim yatırımı olduğu öne sürülmüştü. Beyaz Eşya Kampanyası günlerce tartışmanın odağına oturmuştu.

MUNZUR'DA GELECEĞE KOŞAN GENÇLER

Munzur'da 3m'yi bulan kar üzerinde gençler Turkcell'in desteği ile kayak yaptılar. Tunceli gençler, Turkcell'in Geleceğe Koşanlar isimli projesi kapsamında aylık 150 lira burs ile Ovacık'ta kayak eğitimini sürdürüyorlar. Genç sporcular; Türkiye Kayak Federasyonu, Ovacık Kaymakamı, Tunceli İl Spor Müdürlüğü'nün de katkıları ile kayak antrenörü Abbas Oglago'nun eğitimliğinde başarılı sporcu olmak için çalışıyorlar. Turkcell, genç sporcuların başarılı olmaları halinde ödül ve ekonomik destek vereceğini açıkladı.

Turkcell, topluma katkı sağlamak, eğitimde ve sporla gençlere fırsat eşitliği yaratmak amacıyla 11 ilde, 6

spor dalında toplam, 12-16 yaş arasındaki, 180 genç sporcuyla özel antrenörler eşliğinde eğitilmeleri için destekliyor.

Kastamonu ve Edirne'de yüzme, Konya'da halter, Adana ve Bursa'da atletizm, Ankara ve Tokat'ta görme engelli bisiklet, İstanbul, Ankara ve Antalya'da tenis eğitimi için 15'er genç, proje kapsamında yetiştiriliyor; kayakta, Kış Olimpiyatları'nda mukavemet dalında yarışacak sporcu yetiştirmek üzere daha önce başarılı çalışmalar yapılan Tunceli ve Hakkari'de 15'er genç eğitime alındı.

Turkcell'in Gençlik ve Spor Müdürlüğü işbirliğiyle yürüttüğü Geleceğe Koşanlar Projesi ile çeşitli alanlarda yetenekli gençlerin ülkemizi ulusal ve uluslararası olimpiyatlarda temsil eden başarılı milli sporcular haline getirilmeleri amaçlanıyor. Proje Üst Komitesi; Spordan Sorumlu Devlet Bakanlığı'nın kontrolünde, Gençlik Spor Genel Müdürlüğü Genel Müdür Yardımcısı başkanlığında, 2 GSGM temsilcisi ile Turkcell koordinatörü ve iki Turkcell temsilcisinden oluştu.

Proje Yönlendirme Komitesi ise her ilde vali veya valinin yetki vereceği bir temsilci, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'nden bir proje koordinatörü, ilgili alanın federasyon il temsilcisi ve antrenörlerden oluşuyor.

Turkcell'in 11 ilde değişik spor dallarında başlattığı proje kayak dalında Dersimli gençlerin heyecanı oldu.

Türkiye Kayak Federasyonu'nun tekerlekli kayak ile kışlık mont, slopet ve gençlerin yemek ihtiyacını karşıladığı projeye, Ovacık Kaymakamının 20 adet spor ayakkabı ile katkı sunduğunu açıklayan antrenör Abbas Oglago hedeflerinin öncelikle; Ovacık'ta eğitimlerini sürdüren gençleri iyi sporcular olarak yetiştirip, milli takıma sporcu göndermek, sonrada bu sporcuların uluslararası sporcular olmalarını sağlamak olduğunu belirtiyor.

Abbas Oglago, Ovacık'ta sürdürülen çalışmalardan oldukça umutlu. Abbas Oglago, Ovacık'ın coğrafik yapısı, kar kalınlığı kayak için oldukça elverişli, değerlendirilmeli diyor. Karın erken yağış geç kalkmasını ise başka bir avantaj olarak belirtiyor. Bir sporcu yetişmesi için en az 3 sezon kayak eğitimi görmesi gerekir, 4.5 sezonda iyi bir kayak sporcusu yetişmektedir. Ovacıklı gençler, bu anlamda oldukça yetenekliler. Bu yetenek mutlaka karşılığını bulacak diyor. 1981 Muş doğumlu olan Abbas Oglago, Kayak sporundaki 16 yılının 9 yılını sporcu olarak geçirdikten sonra 7 yıldır antrenörlük yapmaktadır. Türkiye genelinde bir çok ödüllü olan ve milli takıma bir çok sporcu gönderen Oglago, Ovacık'ta eğitimlerini sürdüren gençlerin başarılı olmaları için çabalayacağını belirtiyor.

DERSİMLİ SANATÇILARDAN DERSİM KURUMLARINA AÇIK ÇAĞRI!..

Bilindiği gibi, özellikle son 3-5 yıl içinde yaşanan gelişmelerle, Dersim adına hareket eden kurumlarımızın, var olan dağınıklığı toparlamak yerine, tamamen yapay ve yüzeysel siyasi angajmanlar ekseninde halkımızı daha da kutuplaştırmaları artık endise verici düzeye gelmiştir. Açık ki, Dersimin ne olduğu ve Dersimlinin kim olduğu tartışması bugünden yarına, birkaç kişi ya da kurumun, oldu-bitilerle karar verip kapatabileceği bir mesele değildir. Kimsenin kimseye zorla kabul ettirebileceği bir konu da değildir.

Zaten bugün kurumsallaşma sürecinden beklenen de, (en doğrusu bile olsa) konu ile ilgili yeni siyasi kriter ve kavramlar üretmek değil, tam tersine tartışmayı artık günlük siyaset söyleminden kurtarıp hak ettiği genişlik ve bilimsellik düzeyinde yeniden örgütlemektir. Bugün, Dersim ve Dersimlinin kurumsallaşmaya olan ihtiyacının sebepleri apaçık ortadadır. Altını çizerek tekrar hatırlatmak gerekirse: Birincisi, adına ne denirse densin; bizi biz yapan bütün değerlerin en büyük sahidisi ve taşıyıcısı olan dilimizin uluslararası raporlara konu olan durumu ortadayken...İkincisi, 100 yıllık bir siyasi proje olarak baraj yapımları, basta avukatlarımız olmak üzere hepimizin gözleri önünde, kutsal Munzur ırmağı, Munzur vadisi ve hatta Gole Çetu gibi onlarca ziyaretimizin, basit birer özel mülk statüsüyle haraçmezat parsellenip satılması pahasına hayata geçirilirken...

Ve üçüncüsü, 38de açılan yara, hala herkesin ruhunda kanarken... saskınlıkla izlemekteyiz ki, Dersim adına kuruldukları halde bu kurumlarımız, gıdasat hakkında eleştirel davranan insanlarımızı, sanatçılarımızı, aydınlarımızı yüzeysel siyasi angajmanların dar penceresinden zıccacı, kürtçü, dersimci, solcu, kemalist vs. seklinde daha kolay yaftalamanın merkezi olarak kullanılmakta; bu işlerle uğraşmayı her şeyden daha çok önemsemektedir. Sonuç olarak, bu kargasanın en fazla muhatabı olan biz Dersimli sanatçılar, gıdasatın Dersim toplumsal barısını tehdit eder raddeye geldiği gerçeğinden hareketle tüm Dersim kurumlarına açık çağrı yapıyoruz.

1- İlk adım olarak en azından bu yıl Avrupa'da ve Dersim'de yapılacak festivallerin, herkesi kapsa-

yacak bir senlik havasında organize edilmesi sağlanmalıdır.

2- Bunun için, Dersim adına çalışan TUDEF, FDG, Dersim Wiederaufbau gibi çatı örgütler yanında, örneğin Civraklılar, Kürmesliler, Pülümürlüler, Ovacıklılar vb.yerel derneklerimizi, bütün ilçe ve merkez belediyelerimizi ve son olarak da özellikle sanatçı, aydın ve kültür adamlarımızı temsil edecek kişilerin katılımıyla genel bir toplantı yapılmalıdır.

3- Bu toplantıda, her şeyden önce yukarıda belirtildiği şekilde, bütün Dersimlileri ilgilendiren en temel üç sorun ve festivallere yaklaşımlarda gelisen genel hatalar üzerinde durulmalıdır. Bugüne kadarki süreçler üzerine eleştirel fikirler alınmalıdır. Ayrıca özel olarak, bu yılki festivallerin nasıl bir anlayışla ve nasıl bir ekip tarafından organize edilmesi gerektiği de netleştirilmelidir

4- Daha sonra, kurum ve çevrelerin temsilcilerinden oluşan bu ekip, özel olarak festival organizasyonunu görüşmek üzere toplanmalıdır. Fakat bu toplantılar, örgüt ya da kurumun çıkarlarını öne alan bir paylaşma toplantısı olarak değil; bilakis festivalin, bir kültür etkinliği düzeyinde en doğru ve en güzel şekilde yapılmasını esas alan bir nitelik toplantısı olmalıdır.

5- Toplantıda alınacak kararlarla, festivalin gerek amaç, gerek program, gerekse teknik yönleriyle nasıl halledileceği; ayrıca gelirinin belirlenen amaç çerçevesinde nereye, kime gideceği hakkında bütün ayrıntılar netleştirildikten sonra her türlü gelişme ve sonuç kamuoyuna yazılı olarak bildirilmelidir. Dersimlilerin birliği için önemsedığımız, bu adımlar atılmadığı sürece, biz aşağıda imzası olanlar; gerek Dersim ve gerekse Avrupada bu kurumlar tarafından düzenlenecek bu yılki festivallerde yer almayacağımızı simdiden duyuruyoruz.

Çağrıda İmzası Bulunanlar

Ahmet Aslan, Aynur Doğan, Berivan Aral, Besê (Beser Sahin), Cankat Günel, Cemil Koçgün, Kemal Kahraman, Mahir Yıldız, Mavis Güneser, Metin Kahraman, Mikail Aslan, Özgür Yağan, Rençber, Sena Dersimi, Umut Akar, Umut Altınçağ, Volkan Yağan, Yılmaz Çelik, ZeleMele.

EĞLENCE SEKTÖRÜNDE SAHNE ALAN SANATÇILAR BİR ARAYA GELDİ

İstanbul'un kültür başkenti kabul edilmesi ile hareketlenen eğlence sektöründe müzik ağırlıklı olarak sahne hizmetleri verenlerin sorumluluklarını ve sorumluluklarla beraber sorunlarını da çoğaltıyor. Ağırlıklı İstanbul olarak, birçok ilde birbirleri ile iletişim kuran 100 civarında kişi sahne sanatçıları derneği kurdular. Sahne sanatçıları derneği ismi ile kurulan bu örgütlenmenin başkanı Yılmazcan Şare, gazetemize yaptığı açıklamada: 'Sanatın halk ile buluşması tarihler boyunca sıkıntılı olmuştur. Paranın devreye girdiği her ortam beraberinde insani değerleri yok etmekte ve ahlaka dair çürümeyi de dayatmaktadır. Sahne sanatçıları, üretimlerini icra ettikleri yerlerde birçok sorun yaşamaktalar. Bu sanatçıların tamamı sigortasız çalıştırılmakta, çalıştığı yerde iş sürekliliğinin garantisi bulunmamaktadır. İşin devam edip etmemeye kaygısı, bazı kişilerde kişilik erozyonuna yol açmakta, bu kişiler olumsuz davranışlar içerine girmektedirler. Özellikle bazı bar sahipleri sahne alan sanatçıların meta gibi algılamakta onların giyiminin nasıl olacağına kadar karar verme yetkisini kendilerinde görmekteler. Üretilen eserin icrası kadar cinsel kışkırtıcılığının da sanatçılığa indirildiği ortamlarla karşı karşıyayız. Sorunlarımız saymakla daha da derinleşmektedir. Öncelikli amacımız; bir araya gelmek, ortak çalışmalar ve üretimler yapmak, birliktelik ve güç oluşturmak.' Birbirimizle dayanışmak' temel ihtiyacından yola çıkarak dernek kurmaya karar verdik. İlk toplantılarımızı Okmeydanı'nda bulunan Munzur Çevre Derneği'nde yaptıktan sonra fiziki mekanımızı da oluşturarak derneğimizin kuruluşunu gerçekleştirdik. Umuyoruz ve istiyoruz ki birlikteliğimiz güç ve güzel üretimlerin vesilesi olacak' dedi.

Şahsed-Der'in yönetim kurulu: Yılmaz Can Şare, Mehmet Ekici, Handan Aydın, Saygı Türkmen, Elvan San, Musa Oktay, Faik Ateş, Arif Kurt, Nezahat Doğan'dan oluşmakta. Mahmut Şevket paşa mahallesi, Bahadır sokak. No:14/D Okmeydanı/Şişli-İstanbul adresinde faaliyet yürütmekte olan Şahsed-Der'in Başkanı Yılmaz Can Şare iletişime geçemedikleri

FDG, 4 MAYIS'I DERSİM TERTELESİNİ ANMA GÜNÜ OLARAK BELİRLEDİ

Avrupa Dersim Dernekleri Federasyonu'nun çağrısı üzerine Türkiye'den ve Avrupa'dan bir çok kişi ve kurumun katılımı ile 6 Mayıs 2010 tarihinde Almanya'nın Köln şehrinde Dersim 1937/38 terteleşi üzerine geniş bir toplantı gerçekleştirildi. Dersim'e yapılan Tunç-eli oprasyonunun bakanlar kurulu toplantısında karara bağlandığı tarih olan 4 Mayıs 1937 tarihinin 'kara bir gün' (roze şiyaye) olduğu katılımcılarca belirlendi. Toplantı sonucunu kamuoyuna açıklayan FDG şu görüşlere yer verdi:

- 1937/38 Dersim Terteleşi sadece bir defaya mahsus yaşanmış bir katliam değildir; 1937/38 katliamı, Osmanlı-Türk devlet yapısına aykırı yaşam tarzına, siyasi, sosyal ve kültürel kimliğe sahip bir topluluğa karşı yönelmiş, grubun yaşam tarzını ortada kaldırmayı hedeflemiş, başlangıç yılları onyıllarca geriye giden uzun bir siyasi kampanyanın en tepe noktasını oluşturmuştur.

- Dersimliler, egemen Osmanlı-Türk devlet geleneği ile çelişen yaşam tarzları, sosyal-siyasal ve kültürel kimlikleri nedeniyle sistemli olarak baskı, terör ve asimilasyon altında yaşamışlar ve bir imha politikasının hedefi olmuşlardır.

- 1937/38 Dersim Terteleşi Dersim halkına yönelik baskı ve asimilasyon politikalarının toptan bir imha haline dönüşme tarihidir ve 4 Mayıs, Dersim Terteleşi'nin günü olarak kabul edilmiştir. Dersim 38 Terteleşi'nde katledilen insanların anıları önünde saygı ile eğilirken, katliamı uygulayan, gizleyerek suç ortaklığı yapanları kınıyoruz.

- 4 Mayıs'ın hükümetçe de Dersim 38 Terteleşi'nin anma günü olarak kabul edilmesini istiyoruz. İş başında

hangi hükümet olursa olsun her yıl 4 Mayıs'da resmi bir açıklama yapılmasını, üzüntülerin dile getirmesini ve katliamda hayatlarını kaybedenlerin hatırlanarak, anılarına saygı gösterilmesini istiyoruz.

- Tarihi hatırlamanın ve katledilenlerin anıları önünde saygıyla eğilmenin, ülkemizde ileride benzeri kitlesel katliamların engellenmesi; insan haklarına saygılı, barışı sağlamış demokratik bir toplumun kurulabilmesi için çok önemli olduğuna inanıyoruz.

Özür Dilensin
Yeni Bir Yarın Başlasın

Bizler, 1937/38'de yaşananlar için resmi bir özür bekliyoruz. Dersim 38 katliamının mağduru Dersimlilerden, onların torunlarından maruz kaldıkları acı, keder, hüznün ve ızdırap için bir özür çok mu acaba? İnsanlık değerleri ayaklar altına alınarak imha edilen büyüklerimizi, onurlarının iade edilmesini istiyoruz. Tüm bunların toplumsal barış, iç huzur, adalet ve kardeşlik için şart olduğuna inanıyoruz.

Dersim Halkı hiçbir zaman kan davası gütmeydi. Töremizin, kültürümüzün bize öğrettiği insan sevgisidir, intikam duygusu değil. Şu yazdıklarımızı da bir intikam veya kan davası duygusuyla yazmıyoruz. Tam aksine, toplumsal barışa, kardeşliğe bir çağrıdır bizim yaptığımız. Devletin kendi insanını „tehdit“ olarak gören politikalarının sona ermesini, toplumsal barış ve huzur için, geçmişte yaşanmış acılarıyla yüzleşilmesini istiyoruz. Dersim 1937/38'de yaşanan tarihi haksızlıkların açığa çıkmasını istiyoruz.

Vicdanı ile muhasebe yapacak, tarihi hakikatler ile yüzleşecek namuslu

ve vicdanlı bir hükümete ihtiyacımız vardır. Türkiye insanı artık tarihi ile yüzleşmeyi onur sayacak bir hükümet istiyor. Halka sürekli olarak yalan söyleyen ve genç kuşakları yalan ile besleyen hükümetler istemiyoruz. Yalanı ve iftirayı politika haline getirmiş, insanların kitleler halinde öldürülmesini „terörizmle mücadele“ olarak sunan hükümetler bize yakışmıyor.

4 Mayıs Dersim 38 Terteleşi Gününde ölülerimiz için dua etmek istiyoruz. Onların anısına mum yakmak, kurban kesmek ve niyaz dağıtmak istiyoruz. Coğrafyamızda yaşanan katliamların bilinmesini, tarihimizin, kültürümüzün, dilimizin ve inancımızın yaşamasını ve yaşatılmasını istiyoruz.

Buradan Sayın Başbakan Erdoğan'a açık bir çağrıda bulunuyoruz: "Dersim Katliamı" dediniz, „elimde belgeler var“ dediniz, bu sözlerinizi geleceğimize ilişkin bir umut ışığı olarak görmek isteriz. Eğer samimi iseniz, Dersim'in acılarını basit politik bir argüman olarak suistimal etmiyorsanız "Dersim Katliamı"na ilişkin elinizde var olduğunu söylediğiniz belgeleri bizlerle ve kamuoyu ile paylaşarak adaletin yerini bulmasına yardımcı olmanızı bekliyoruz. Siz de bilirsiniz ki, cinayetin belgesini ve bilgisini saklamak suçtur. Cinayetin belgesini rakiplerinizi tehdit için kullanmak yerine, yarınlarımızı aydınlatmak için kullanınız. Arşivler açılsın, bilinenler açığa çıksın ki Türkiye kendi gerçekleri ile yüzleşebilsin ve karanlıklar aydınlansın. Elinizdeki bilgileri saklamaya devam ettikçe bizi de kendinizi de, Türkiye insanını da karanlıkta bırakmaya mahkum ettiğinizi biliyorsunuzdur. Karanlıklardan bıktık. Gelin hep beraber aydınlık yarınlara gidelim...

SAMSUN-TRABZON HATTIN'DA NE YAPILMAK İSTENİYOR

Demokratik Toplum Partisi (DTP) eski Genel Başkanı Milletvekili Ahmet Türk'e Samsun'da yapılan saldırı, Dersim'de yürüyüş ve oturma eylemi ile protesto edildi.

Sanat Sokağı'nda bir araya gelen çok sayıda kişi Ahmet Türk'e yapılan saldırıyı protesto etmek amacıyla yürüyüşe geçti. Belediye Başkanı Edibe Şahin, Barış Elçisi Aysel Doğan ve çok sayıda vatandaşın katıldığı yürüyüş boyunca, "Kahrolsun faşist diktatörlük, baskılar bizi yıldıramaz" sloganları atan grup daha sonra basın açıklaması yaptı. Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) İl Başkanı Murat Polat, partilerine ve üyelerine yönelik uzun süreden beri başlatılan baskıların hat safhaya ulaştığını belirterek saldırılara karşı sessiz kalmayacaklarını söyledi. 14 Nisan tarihinde partilerine yönelik başlatılan operasyon sonucu belediye başkanlarının, meclis üyelerinin haksız ve hukuksuz bir şekilde gözaltına alınarak tutuklandıklarını belirten Polat, "Bu halkın seçilmiş üyelerine yönelik sizin seçilmiş özel yetkili savcılarınıza verdiğiniz yetkilerle bizi tutsak etmeye hakkınız yok. Sizi kınıyoruz." dedi.

Samsun'da Ahmet Türk'e yapılan saldırının faşist bir saldırı olduğunu ve sistematik bir şekilde yürütülen bir linç kültürünün sonucu olduğunu savunan Polat, "Samsun'da itlerini sokağa salanlara buradan bir şey söylemek istiyoruz. Bu halkın sabrını taşımayın, bizden hoşgörülü davranmamızı beklemeyin. Bunu telkin etmeyin, geçmiş olsun dilekleriyle çözülmüyor bu iş. Bu ülkede siz bir halkın kültürel halklarını ve özgürlüklerini sağlayacak adımlar atmadığınız sürece özgürlük ve demokrasi mücadelesi devam edecektir." şeklinde konuştu.

Basın açıklamasının ardından grup, Türk'e yapılan saldırıyı kınamak amacıyla oturma eylemi gerçekleştirdi. Oturma eyleminin ardından grup sessizce dağıldı.

38'E DAİR SÖZLÜ TARİH YÖNTEMİ İÇİN WORKSHOP YAPILDI

Avrupa Dersim Dernekleri Federasyonu (FDG) tarafından organize edilen Dersim 1937- 38 Sözlü Tarih Projesi Sözlü Eğitim Atölyesi Workshop'u 26-28 2010 tarihleri arasında Almanya'nın Rüdeshheim kentinde gerçekleştirildi.

Sözlü Eğitim Atölyesi adı verilen Workshop'ta Uve Seeman, Iris Wachmut ve Dr. Suavi Aydın katılımcılara Dersim katliamını yaşayan tanıklarla görüşmelerin nasıl yapılacağı konusunda ayrıntılı teknik bilgiler verdiler. Reportaj için bir yaşlıya gidildiğinde ona nasıl davranılması gerektiğini, ve o trajedileri yaşayan bu tanıkların sözlü ve görsel kayıtlarının nasıl yapılacağı konusunda görüşlerini dile getirdiler.

'Dersim Terteleşi'ni (altüst oluş-kaos) yaşayan tanıkların neredeyse tamamının Tertele sırasında çocuk yaşta olduklarını hatırlatan uzmanlar, onların mutlaka travmalar geçirdiklerini, dolayısıyla bu röportaj esnasında onların psikolojik durumlarının önemle dikkate alınması gerektiğine vurgu yaptılar.

İstanbul'dan gelerek Workshop'a katılan sözlü tarih araştırmacısı Cemal Taş bu konuda kendi deneyimlerini anlatırken sözlü tarih çalışması esnasında nelere dikkat edilmesi gerektiği üzerine kendi deneyimlerini aktardı. Dersim tarihi üzerine 90'lı yılların başından sözlü tarih çalışması yapan Cemal Taş FDG'nin yürüttüğü Sözlü tarih projesi için elinde bulunan bilgi ve belgeleri paylaşacağını açıkladı. Cemal Taş'ın deneyimlerini aktarımının ardından sonra soru cevap şeklinde tartışma ve bilgilendirme bölümüne geçildi Workshop, sözlü tarih projesine katılacakların listesinin belirlenmesi ile sona erdi. FDG genel başkanı Yaşar Kaya'nın çağrısı ile hazırlanan projenin Genel Koordinasyonunu Dicle Akar yürütüyor.

HALK MÜZİĞİ SANATÇISI MÜGE TOSUN İLK OKUL ÖĞRENCİLERİNE OKUMA SALONU YAPTIRDI

Halk Müziği Sanatçısı Müge Tosun, İsviçre'de bağlama dersleri verdiği 40 öğrencisi ile beraber düzenledikleri geceden elde edilen geliri Ovacık İbni Sina İlk Öğretim Okulu'na etüd ve okuma salonu yapılması için bağışladı.

İnternet üzerinden kitap bağışi kampanyası düzenleyen Müge Tosun 18 koli kitap ve geceden elde ettikleri 6500 Türk Lirası'nı Ovacık İbni Sina İlk Öğretim Okuluna Ekim ayında bağışladı Aralık ayında okul müdürü Selçuk Aslan, öğretmenleri Ali Güzel ve Taner Coşkun'un çabaları ile etüd ve okuma salonunu yapımı tamamlandı. Bir süredir öğrenciler burada okuma yapıp ders çalışıyorlar. Ekim ayında İbni Sina İlk Öğretim Okulunda Müdür olan Selçuk Aslan yapılan yardımı kabul ederken, 'Bir çok öğrencimizin evinde ders çalış-

ma ve ders dışı okuma ya da el becerisi geliştirme olanağı yok. Müge Hanım ve öğrencileri çok önemli bir ihtiyacın cevabı oldular. Müge Hanım'a okulumuz adına ve Ovacık Halkı adına teşekkür ediyorum öğrencilerimizin düşünsel dünyasını zenginleştirecek kitap vb yardımlar çok yararlı olacaktır tüm hemşehrilerimizin eğitime destek vermelerini istiyorum' dedi. Bir süredir hem İlçe Milli Eğitim Müdür Yardımcılığı hemde İbni Sina İlk Öğretim Müdürlüğü görevini birlikte yürüten Betül Çalışkan'ın kontrolünde etüd ve okuma salonu Ovacık'ta ilk öğretim eğitimi gören öğrencilerin kişisel gelişim alanı olarak hizmet veriyor.

Müge Tosun Amcası Erdoğan Tosun ile beraber okul için toplanan yardımı iletirken şu açıklamayı yaptı 'Babam Pülümürün Dağ Yolu (Seteriye) köyünde ilk okul 5. sınıfta okurken 1. sınıflara ders vermiş. Öğretmen sıkıntısı olan bir köy okulu. Diğer köy okullarının durumunda ordan farklı değilmiş. Üst sınıfların alt sınıflara ders verdiği bir durum. Ben bu hikayeyi dinlediğimde çok etkilenmişim. iki sene önce Ovacık ziyaretimde buranın eğitimine katkı yapmaya karar verdim. İsviçre'de yerel müzik yapan sanatçıların ve öğrencilerimin katılımı ile bir gece organize ettik burda elde ettiğimiz gelir ile bize kitap bağışi olarak ulaşanları ile beraber getirip teslim ettik umarım güzel sonuçların vesilesi olur, bu yıl İstanbul'da bağlama dersleri veriyorum yakın zamanda Erzurum'un Hınıs ilçesinin Toprakkale, Suvaran, Kalecik ve Şahverdi köylerinde öğrencilere kışlık giysi ve kırtasiye desteği sağladık. Umarım yakın zamanlarda daha iyi bir organizasyon yapıp başka ihtiyaçlar için yardım yapabiliriz.

RÖPORTAJ

BU MÜZİĞİ YAPMAM BENİM BECERİKSİZLİĞİMDİR

Devrim Tekinoğlu:

Müziğinde Kırmancıye kültürünün izleri, rae haq-alevi-kızılbaş inancının ifadeleri var. Son yıllarda kök ile daha sıkı bağ kurma yönelimini nasıl buluyorsun, sende bu yönelimde misin?

Ahmet Aslan:

Evet son yıllarda köklerimize dönme oldukça gündeme gelen bir şeydir; fakat bence köklerimizden dönüş yapmak için köklerimizden iyice kopmuş olmak gerekir. Asimilasyon politikaları, devletin kimi engellemeleri tabi ki bazı uzaklaştırmalar yaratıyor. Buna rağmen göç etmiş olmayı, fiziksel olarak kendi coğrafyanda yaşamamayı ben köklerimizden kopma olarak yorumlamıyorum. Ben kökümünden hiç kopmadım. Bunu rahatlıkla söyleyebilirim. Onun için bulunduğum yerde kendi köklerime yolculuğumu derinleştirmeye çalışıyorum. Dışarı çıktığında fark etme olgusu daha canlı olabiliyor. Değişik toplumlarla tanışmak, akademik süreçlerden geçmek, insanda hissetmenin dışında başka bir kavramı fark etme, görme ve onu başkalarına da sunma eğilimini geliştiriyor. Ama ben bu müziği hissediyordum. Bu hissedişim, Dersim'de ile ilişki kurduğum her şeyle ilgilidir. Dışarı çıktığında bunu yine hissederek üretiyorsun ama Dersim'deki durumdan biraz farklı olarak tabi ki. Bu müziği yapmam benim beceriksizliğimdir.

DevrimTekinoğlu:

Bu beceriksizliğin bir iddiası var mı?

Ahmet Aslan:

Çok fazla bir iddiası yok. İddia sahibi olmak misyonerlik gerektiriyor. Bu bir iç yolculuk, benim kendi doğal halim.

Kendini anlatmak için bir şey yapmaya kalkmadan eğilip bükülmeden yaptığım bir şey. Yani onun için diyorum benim beceriksizliğimdir yaptığım müzik.

Semra Aslan:

Hangi sanatçıları dinliyorsun?

Ahmet Aslan:

On iki yıldır Avrupa'da yaşıyorum. Çok az radyo dinlemek dışında bir şey dinlemiyorum Televizyon izlemiyorum, gazete okumuyorum bunlar yaşadığım evde vardı. Fakat dışarı attım kendimi bir daha da içeri almadım.

Erdoğan Emir:

Peki bir albüm yapmak, Türkiye'de veya Avrupa'da konser vermek bununla çalışmıyor mu? Gazete okumayan, tele-

vizyon izlemeyen, müzik dinlemeyen, sadece kendini dinleyen biri konserler vermeye niye ihtiyaç duyuyor?

Ahmet Aslan:

Ben çelişki görmüyorum. Konserlerde ben, dinleyenlerim, biz, hatıralarımız ve düşlerimiz var. Televizyon hayatımızı şekillendiriyor; ses ile beraber görüntüyü de veriyor böyle düşünceksin böyle hayal edeceksin diyor. Radyo, yine biraz değişik, gazetelere baksan dönemin ihtiyaç duyduğu yalanlardır. Öğretici bir şey bulamıyorum. Sadece dikkat dağıtıyorlar. Televizyon düşünce serbestliğimize, hayal gücümüze yönelik bir merkezin müdahalesidir. Ama kendini sevdirek yapıyor, bağımlılık yaratarak yapıyor. Kendimi bunlardan alıkoymam dikkat ile ilgilidir.

Semra Aslan:

Kapıdan girdiğinde bir şeyler mırıldanıyordun, kendi müziğin değildi herhalde. Başkalarını hiç mi mırıldanmazsın, hiç mi dinlemezsin?

Ahmet Aslan:

Sohbet sırasında öğrendiğim eski kayıtları dinliyorum. Yirmi yaşına kadar Dersim'de yaşadım, orada mecburi bir yaşam vardı. Kulağıma çaldı. Kendi yaşlarımızı dinlemiş oldum. Silo Qız'ı, Mehmet Çapan'ı, ağıtlarımızı dinliyorum.

Kendi müziğimi üretme çabam nedeni ile etkilenmemek için dinlemesem de dinlediğim zamanlarda oluyor. Klasik müzik dinliyorum. Onu da biraz çözmek için yapıyorum. Bizde geleneksel müzik vardır. Klasik gelenekseli reddeder. Nota kompozisyon formları farklıdır, duyguları farklıdır. Flemenko müzik, geleneksel müziktir. Bunları kendi yoğunluğumdan çıktıktan sonra dinliyorum. İrlanda yerel müziğini dinliyorum. Başka yerel müzik de dinliyorum. Ama bunları kendi yolculuğumdan çıktığım zamanlarda biraz mola vermek adına dinliyorum. Şimdi itiraf ediyorum bunu.

Erdoğan Emir:

Dersim'e dair çalışmalar yürüten dergilerimiz, gazetelerimiz var. Dersim Hayat da bunlardan biri. Sence Dersim'e yönelik yayın yapan gazeteler, dergiler ihtiyacı karşılıyor mu, yayın politikalarını nasıl değerlendiriyorsun?

Ahmet Aslan:

Ben şöyle değerlendiriyorum; kendi alanım hariç diğer alanları kuşkusuz benden iyi yapanlar var. Bu yüzden makale yazmak vb. şeyler benim işim değil. Ben o kısmı beceremem. Aktüel haberler hariç kültürel alanda çalışmalar özellikle Zazaca yazılıyorsa çok önemlidir. Bilimsel çalışmaları, edebiyat ürünlerini, dil üzerine yapılan çalışmaları kutsuyorum. Ama bunlar benim işimin dışındadır.

Yılmaz Yıldız:

Avrupa'da sizin müziğinize yaklaşım nasıl? Orada konser ya da radyo progra-

iddia sahibi olmak misyonerlik gerektiriyor. Bu bir iç yolculuk, benim kendi doğal halim. Kendini anlatmak için bir şey yapmaya kalkmadan eğilip bükülmeden yaptığım bir şey. Yani onun için diyorum benim beceriksizliğimdir yaptığım müzik.

mına katılıyor musun?

Ahmet Aslan:

Çeşitli bölgelerde 500 kişilik kapasiteli 6-7 yer var. 501'yi içeriye almıyorlar. Her sene buralarda sevenlerimle buluşmamız oluyor.

Yılmaz Yıldız:

Mikail Avrupalılar bizi dinlerken mistik bir hava hissediyorlar. Sence de böyle mi?

Ahmet Aslan:

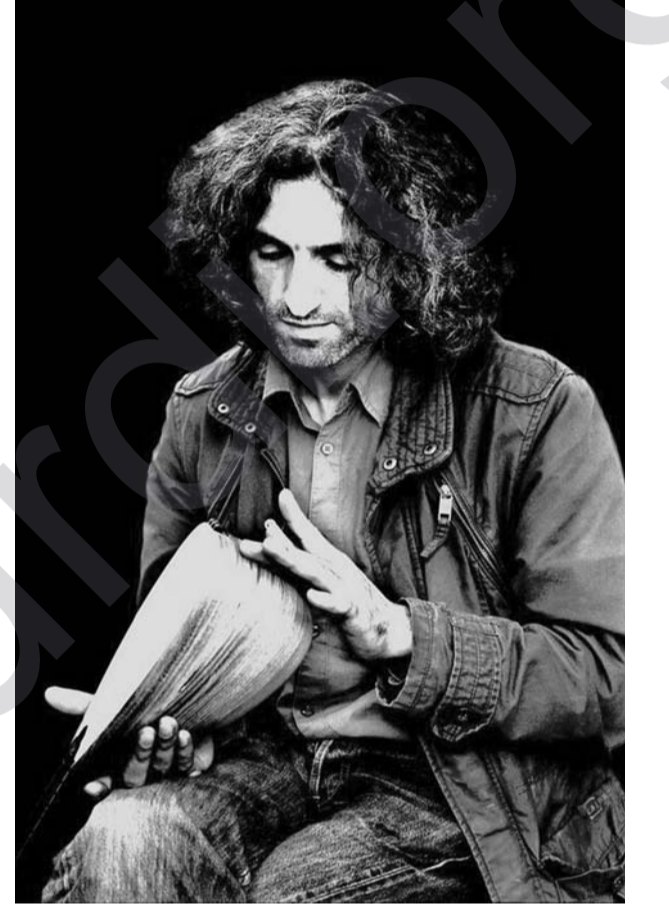
Daha fazlası belki de. Mistik yanı kadar geçmişin büyük acılarını da hissediyorlar. Daha felsefik bulanlar var. Onlarda değişik kültürleri tanıma gayreti var. Bir Alman beni çağırduğunda bir tane de Almanca söyle demiyor. Zaten öyle bir şeye girdiğin zaman yarılgın başlıyor. Alman okullarında da böyledir. Gidip Bach'ı Alman'a çalamazsın. Bir Alman'da gelip Arif Sağ'a bağlama çalmaya kalkmaz. Herkes kendinden emin olduğu şeyler çizdiği zaman çok daha rahat görünüyor her şey. Kimse taklit yapamaz. 'Zaten ben varım, beni bana anlatamazsın.' Onların yaklaşımı böyledir.

Cemal Taş:

Ben, mücade ederseniz, şunu sormak istiyorum: Aslında kışkırdığımı da belirterek. Bizler hasbelkader yazıyoruz, insanları etkilemek için parti kuranlar, propaganda yapanlar gibi. Fakat müziğin bir tınısının, bir sözünün yarattığı etki büyük oluyor. İnsan müzikten etkilenip birçok şeyi anlamaya veya sorgulamaya başlıyor. Biliyorsunuz dilimiz ölme tehlikesi altındadır. Dilimiz, inancımız, kültürümüz için sizin müziğiniz ile yeni kuşakta etki yaratır mı? Dilimiz ile bağ kurmaya yarar mı? Benim öyle umudum var; ama sen de böyle düşünüyor musun?

Ahmet Aslan:

Şöyle bir durum söz konusu; belli bir süre sonra yeni bir şey yapamazsan bu kültürün farklı organlarını harekete geçiremezsen sorun artık başlamıştır. Müzik tabi dil ile bağı güçlendirir. İngilizce'den örnek gösterirsek daha anlaşılır. İngilizce'yi bilen de bilmeyen de dinledi ve herkesin en azından kulak aşinalığı oluştu. Tabi İngilizce ile aynı imkan yok bizde. Zazaca iyi şekilde kulağa gidiyor, dinleyiciyi toparlıyor; ancak kişi bu defa da diyor ki: "Ben müziğin dışında bir romanı da okuyacak şekilde bu dilin içine nasıl girerim?" İşte bu ihtiyaçlar karşılanamazsa çöküş de yaşanabilir diye düşünüyorum. Biz hatırlatıyoruz; ama beslemediğimiz kaynaklar yitirilebilir; öyle bir tehlike var yani. Evet, halk kendi dilimizde söylediğimiz müzik ile bizi kabul etti; ama bu nereye kadar gider, bilemiyorum. Her şey müziğe odaklandı. Tek burada ola-

caksa, bu dili kurtaracağız elbette.

Devrim Tekinoğlu:

Müziğini ifade ederken sıkıntı yaşadığın zamanlar oluyor mu? Üzerine bir yük almış gibi hissediyor musun?

Ahmet Aslan:

Daha öncede söylediğim gibi ben, içimden geldiği gibi, hissettiğim gibi bu müziği yaptığım için yani misyonerlik yapmayı beceriksizlik yaptığım için bana yük gelmiyor; ama şöyle bir şey var: Şehre göç etme ile beraber türkü barlar dönemi başladı. Zamanla Avrupa'da da yaygınlaştı bunlar. Belli yere kadar etik yanları vardı; ama çoğaldığı andan itibaren etik yanlarını kaybetti. Türkü cafe-barlar derken Türkiye'de var mı bilmiyorum. Avrupa'da bu defa da 'Halay Night'lar başladı. Gece ismi verilen etkinliklere, konserlerimize bile yansımaya başladı bu kültür. Dolayısı ile kültür, erozyona uğramaya başladı. Artık anma gecelerinde bir ağıtın ortasında kapının gıcırdaması ile bile halaya yönelmeye başladı. Ben Avrupa'da da değişik toplumlar gördüm; fakat müzik ile şarkı ile ağlayan bir toplum görmedim. Yani bir şarkı dinleyip ağlayan hemen arkasından dans eden ya da halay çeken ben böyle bir şeyi bizim toplumdan başka görmedim.

Hüseyin Ayrılmaz:

Sen bunu biliyorsun, ölünün üstünde saz çalıp ağıt söylemek bizim kültürümüzde, geçmişte vardı. Ben kendim şahit oldum. Gece ölüyü bekletip üstünde saz çalıp ağıt çekenler birkaç saat sonra gayet eğlenceli müzik yapabiliyorlardı. Senin onunla ilgili bir durumun olmuş. Dinleti yaparken, insanlar halay çekince sahneyi terk etmişsin, tepki göstermişsin.

Ahmet Aslan:
Diyelim ki ağıt çalıyor, onun ortasında nasıl oynanabilir. Halay ritim isteyen bir şeydir. Bir uzun hava ile nasıl halay çekebilirsin ki. Yirmi dört saat çalışsan öyle bir şey yaratamazsın. Normalde tanrı inancım yok; ama böyle durumlarda tanrıya inanıyorum. Ağıt ortasında dans eden görünce diyorum ki, kanaat getiriyorum ki, "sen varsın başka nasıl olabilir ki bu iş."

Cemal Taş:
Bu biraz da kuşaklar arası fark değil mi? Genellikle ağıtla ağlayan yaşlı kuşağımız. En ufak ritimde oynayan ise genç kuşak içinde dil ve kültür ile bizi zayıf olanlarımız sanırım. Öyle değil mi?

Ahmet Aslan:
Bu konuda sana katılabiliyorum. Fakat işin ilginç tarafı ne biliyor musun? Genç kuşak anlamaya çalışırken, organize kuşak yani bu işi bilen kuşak haydi halaya diye teşvik ediyor. Sen ağıt söylüyorsun, bir çocuk gelip oynuyor orda, bunu anlayabiliyorum; ama o çocukta öyle bir durum yok iken ondan yaşça büyük, durumu bilen kuşak ise onu o duruma sürüklüyor. Bana tuhaf gelen bu işte.

Yılmaz Yıldız:
Bazı yerinde olmayan davranışlara rağmen dilimiz ve kültürümüzü işleyen müzikal çalışmalar oldukça ilgi görüyor. Bundan yirmi sene önce bu kadar ilgi ile karşılanmazdı. Yirmi yıl önce dilimizi dair çalışma yapmaya pek ihtiyaç duyulmuyordu. Solculuk kavramı başka şeyleri ön plana çıkarmıştı.

Ahmet Aslan:
Ben şöyle değerlendiriyorum. İşin doğrusu çok geriye de gitmek istemiyorum. Yada ileriye de göremiyorum. İleriye geriye bakmak felsefi bir davranıştır, bunlar için doğrular söylemek de siyasi bir davranıştır. Ben o noktada sadece ne hissediyorsam ona bakarım.

Bu dünyadan kimler geldi geçti. Ama bir Nesimi duruyor. Ya da Hallac-ı Mansur, Pir Sultan duruyor, Mozart duruyor. Onun için ben diyorum ki siyasetin perdesi oynaktır. Ben tanışmadım siyasetle, tanışmış olsaydım anarşist bile olamazdım. Şimdi kimi zaman solculuk bize zarar verdi falan deniyor. Hatta o işin içinde olanlar en çok bunu söylüyor. Ama bakıyorsun ki kendisiydi bunu yapan. O dönem o hareketin önderliğini yine kendisi yapmış.

Yılmaz Yıldız:
Ama sonuçları ağır olmadı mı? Milli marş gibi söylediğimiz müzikler vardı. Evrenseliz diye yerel müziğimizi dinlemeyeceğiz gibi durum doğmuştu.

Ahmet Aslan:
Valla solculuktan en bir haber olan benim. Ama Mao diyor ki: 'Dünyanın bütün enstrümanlarına dokunun ama Çin müziği yapın.' Kişi dünyanın müziğine dokunurken kendi müziğini unutmuşsa bu onun kendisi ile ilgili bir durum, Solculukla ilgili olmuyor bence. Ben diyorum ki beceriksizliğimdir beni burada tutan. Belki Bach'ı, Mozart'ı çok iyi bilseydim onların peşine giderdim. Herkes kapasitesine göre taş kaldırır ben iki gram taş kaldırdım gerisi beceriksizliğimdir. Geri döndüm beceriksizliğimi yaptım. 90'lı yıllarda ben İstanbul'da öğrenci iken Metin-Kemal Kahraman'ın kaldırdığı taş daha ağırdı. Çünkü dinleyici, yapılanı anlamaya hazır değildi. Onların başladığı dönem daha sancılıydı. Düzgün Baba'yı söyledikten sonra dinleyici birde Türkçe parça dinlemek istiyor-

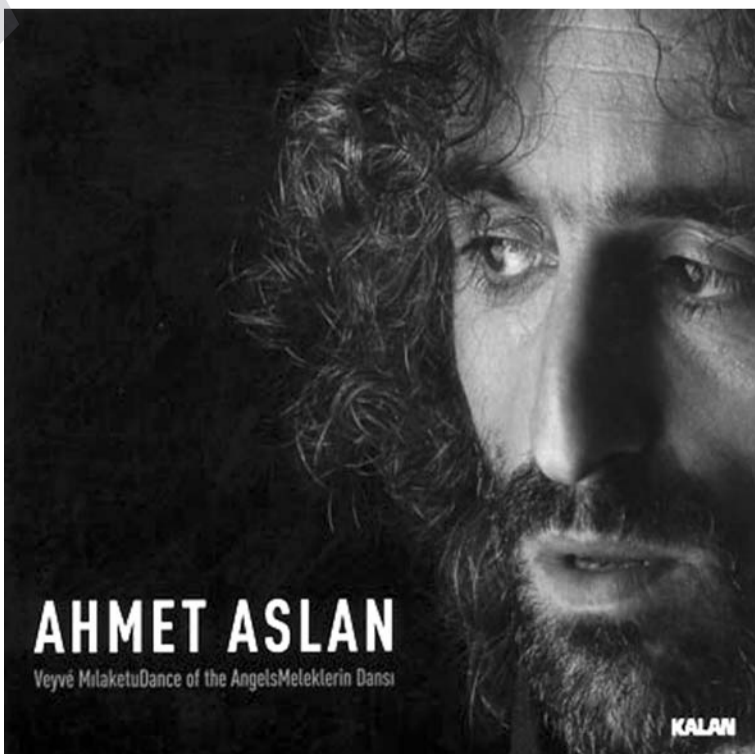
du; yani hem o müziği yapmak hem de o müziğe dinleyici bulmak kolay değildi. Benim gibiler o jenerasyonun oluşturduğu değerler üzerinden yaptılar müziklerini.

Şimdi bizim yaptığımız müzik, geçmişe göre daha mı iyi daha mı kötü bilmiyorum. Orada bir iskelet vardı, biz onun üzerine inşamızı yaptık. Dersim'in her köşesinde bizim yaptığımız müzik zaten vardı. Toplum kendi müziğinin söylenmesine susamıştı. Belki de söylediğimiz şarkılar yıllar önce daha güzeldi, bunu bilmiyoruz. Bizim müziğimizin kabul görmesi insanların kendi iç dünyaları ile ilgilidir

Hüseyin Ayrılmaz:
Ben bu kadar sıradan olmadığını düşünüyorum. Senin Maltepe'de verdiği konserde salondaki insanlar hep gençti. Üniversiteli çocuklardı. 600 kişi vardı salonda ve sen gitarın teline vurduğunda 600 genç sana eşlik ediyordu. Bunu yakalamak kolay mı? Bunun bizim için çok önemli bir kazanım olduğunu düşünüyorum. Bazı şeyler öyle kendiliğinden olmuyor. Toplumda kendi kültürüne susamışlığın olması, bu müziğin zaten var olması falan tamam da birilerinin bunun savunuculuğunu yapması lazım. Müziğin toplumlar tarihinde öyle büyük yeri var ki bunu sen benden çok daha iyi biliyorsun. Bir Fransız yazardan okumuştum diyor ki: 'Fransa, yıllar yılı Korsikalıların dilini yasakladı; ama Fransızların unuttuğu bir şey vardı, Korsikalılar müziklerini kendi dillerinden yapıyorlardı. Sen işin içinde olduğun için sıradan bulabilirsin ama sizin sunumunuzu Dersim halkı kabul etti. Kabul etmeyebilirdi. Birçok kişi geldi geçti dikkat et! Onları neden bu derece kabul etmedin? Buradaki içtenlik başka da ondan. Ben tabi ki fazla abartmaktan yana değilim. Tabi ki mütevazilik iyi bir şeydir; ama mütevazilik yaparken kendini fazla da es geçtirmemek gerekir. Dersim gençliğinin son zamanlarda yaptığı çalışmalar Dersimlilerin dışında da kabul gördü. Doksanlı yıllarda Dersim'e gittiğimizde sokaklarda yüksek sesle klanlarımızı söylüyorduk. İnsanlar bunlar delirdiler herhalde diyorlardı. Bize diyorlardı ki: 'Siz manyaksınız.' Ama bizim korkumuz neydi biliyor musun Ahmet, 'Bu dilin unutulmasıydı. Kulaklarda bu sesin kalması için yapıyorduk bunu.

Ovacık'a yolculuk yapıyoruz. 94 köy yakılma dönemi. Günde bir minübüs Ovacık'a gidiyordu. 12 kişilik minübüs, biz beş kişiyiz. Dördümüzde takım elbise var, bende yok. Arabada bir yaşlı kadın var. Cemal durmadan Zazaca kadına bir şeyler soruyor, kadın Türkçe cevap veriyor. Sonra Cemal döndü kadına dedi: 'Ne ane ane ez tode Kırmancı qesey kon tu ça mıde tırkı qeseykena.' (Ya anne anne ben seninle Kırmancı konuşuyorum sen niye benimle Türkçe konuşuyorsun?) Kadın dedi: 'Oğlum sizin gibi efendilerle hiç Kırmancı konuşulur mu?'

Bu toplum bu haldeydi. Şimdi Dersim'de cafesinden, barından her tarafta sizin müziğiniz çalınıyor. Bu bir meşruiyet ilanı, bir kabuldür.

AHMET ASLAN
Veyvê Mîlaketu/Dance of the Angels/Melikelerin Dansı

O YÜZ BİZİ AŞKA VE MÜCADELEYE ÇAĞIRMAKTADIR...

Devrim TEKİNOĞLU / devrimtekinoglu@hotmail.com

Dersim Kent Rehberi isimli kitap ve cd çalışması vesilesi ile 2009 ilkbaharından sonbaharına Dersim'de ilçeleri ve köyleri dolaşma şansına kavuştum. Dersim köylerinin büyük bölümünü insanı ile beraber yıkılmış gördüm. Elbette bu sonucun bir çok nedeni var ancak yıllardır süre gelen savaş, iki dünya savaşında yıkılmış ülkeler kadar belki daha büyük bir yıkıma neden olmuş olmaya devam ediyor.

Onur Öymen'in TBMM'de Dersim jenosidini hatırlatarak yaptığı konuşmadan sonra yıllardır tartıştıkları halde Dersimliler oldukça hazırlıksız yakalandılar siyaset arenasına. Bu hazırlıksızlık bir çok gel gidi de içinde taşıdığı halde bazı gelişmelerde oldu. Başbakan Erdoğan'ın bir grup Dersimli ile bir araya gelirken Dersimli heyetin taleplerine olumlu yaklaşımlarda bulunduğunu biliyoruz. Heyette yer alanların aktarımına göre Dersim adının geri verilmesi talebini Başbakan orta vadede olabilir bir talep olarak görmüş, üniversite için arazi tahsisine ise hemen olur vermiştir. Barajlar sorunu için Celal Durna tarafından yapılan 45 dk'lık sunumu ilgi ile dinlemiş notlar almış ve barajlar için bu derece bir tepkinin olduğunu bilmediğini ve yeniden inceleteceğini söylemiştir. 38 dosyasının açılması, sürgünlerin akıbetinin bulunması, Seyit Rıza ve beraberinde asılan Dersim Bülükleri'nin mezar yerlerinin tespiti gibi talepler en azından nezaket ile dinlenmiştir. Görüşme sonrası heyette bulunanlar tarafından yapılan açıklamalara göre Başbakan'ın tavrı olumlu izlenimler uyandırıyor. Ne var ki Onur Öymen'in açıklamalarını teyit ederek sahiplenen Deniz Baykal daha sonra Ergenekon Operasyonu'yla Silivri Cezaevinde tutulanlar için 'Malta Sürgünleri' benzetmesi yapması üzerine, Başbakan Erdoğan 'Malta sürgünleri' açıklaması yapanların dönüp Dersim'e bakmalarını önermiş ve elinde belgelerin olduğunu çok ileri giderirse Dersim sürgünlerinin belgesini açıklayacağını belirtmişti. Bu açıklamalar üzerine Dersimliler arasında tartışma yeniden canlandı ve Başbakan'ın Dersim sürgünlerinin belgelerini şantaj olarak kullanmaktan vazgeçip bu belgeleri açıklaması gerektiği dillendirildi. Ne var ki sesler cılız kaldı.

Başbakan Erdoğan Dersimli heyet ile görüşürken ikinci bir görüşmenin de olabileceğini ifade etmiş olması önemsenmelidir. Dersimliler ikinci bir görüşmeyi gerçekleştirmeli, taleplerini daha kararlı ifade etmelidir. Başbakan elinde bulunan belgeleri açıklamaya zorlanmalıdır. Ancak en önemlisi Dersimliler'in kendilerinin daha derinlikli ve sonuç alıcı çalışmalar içerisinde olmalarıdır.

Dersim Jenosidi'nin, Dersim Katliamı adıyla ülke gündemine oturması ile Dersimliler arasında daha iyi çalışmalar yapmak için fikir alışverişleri ve toplantılar gerçekleşti. Ahmet Cihan ve Sosyolog Şükrü Arslan'ın çağırısı ile bir araya gelen Dersim entellektüelleri ve siyasetçilerinin oluşturduğu grup, neyi nasıl çalışacakları üzerine yaptıkları toplantılardan sonra bazı ürünlere imza atacak gibi gözüküyor. Bu grup Dersimli yönetici ve iş adamları oluşumunu da tetiklemiş oldu. Şu sıralar iş adamlarının nasıl bir örgütlenme tartışmalarında sürüyor. DEDEF, baraj karşıtı mücadeleyi sürdürürken 1 yılı aşkın bir zamandır Dersim 38 için çalışma yürütüyor. Avrupa'da FDG'in insiyatifi ile 38 sözlü tarih çalışması ekibi Dersim arşiv ve dokümantasyon merkezi oluşturma çalışmalarına başladılar. Bir diğer gelişme ise Dersim çalışmaları yürüten araştırmacıların ve üniversitelerde bulunan akedemisyenlerin bir araya gelerek yaptıkları toplantıda Dersim Araştırmaları Merkezi'ni kurma kararı almış olmalarıdır. Önümüzdeki günlerde DAM'ın yönelim ve çalışma programını oluşturması bekleniyor.

Uzun yılların yıkımı ile yorulmuş Dersim'in üzerinde oynanan oyunlar bitmiyor. Baraj projeleri, siyanür zehri ve bitmek bilmeyen askeri operasyonlar Dersim'in ekonomik sosyal yıkımını hızla derinleştirmeye devam ediyor. Bu yıkımları tersine çevirmek, Dersim'de ekonomik ve sosyal kalkınmanın halihazırda varolan çalışmaların da üzerinden nasıl geliştirileceği sanırım sözünü ettiğim kurumların oluşması ile daha da netleşecek, önemli mesafeler alınacaktır.

Dersim 38'de yaşananların yarattığı travmanın etkileri neredeyse bütün Dersimlilerde hala vardır. Ancak 38 kadar 12 Eylül onun kadar da 94'ü gördük. Hala süre giden çatışmalar ekolojik, kültürel ve ekonomik tahribata kaynaklık etmeye devam ediyor.

Yaşananları önce anlamaya çalışmalıyız. Bunun için daha sağlıklı bir yaklaşıma ihtiyacımız olduğu açıktır. Travmanın etkilerinin iyi gözlenmesi ve oluşan tahribatın onarımı için yoğunlaşmak önceliğimiz olmalıdır.

Desim'i rehber nedeni ile dolaşırken, neredeyse insansız kalmış köylerde kalanların yüzlerindeki hüzne rağmen hala kendi dillerinde mesellerini anlatıp kendi dilleri ile gülmeyide ihmal etmediklerini gördüm. Toza dumana bombaya rağmen orada nergizler buzu delip, parçalıyor kar örtüsünü hala. Öyle sanıyorum ki güçlenmeye başlayan kurumlarımız ile dü-nümüzden kalan izleri daha iyi anlayacak yarın için güçlü üretimler yapabileceğiz. Üzerimizdeki kar örtüsünü elbet kaldıracacağız.

Dersim'de yalnızca, yıkılan evler, boşaltılan köyler, yıkılan ormanlar, önüne set çekilen sular, yalnız bırakılmış diller, inançlar ile kendinden uzaklaşmış, yıkılmış insanlar yok elbette. Hayatın diğer yüzü hala sıcak ve canlıdır her şeye rağmen. O yüz bizi aşka ve mücadeleye çağırmaktadır...

Mamma bir ırmaktır Béatus; hiçbir ırmağa benzemeyen...

Gün yüzüne çıktığı yerde apansız bir çavlına dökülüyor. Çavlına, bir başka çavlına ekleniyor. Dağa tutunmuş kayalar, kayalarda kök bulmuş ağaçlar bent tutamıyorlar Béatus'un çilgın akışına... Kaynağını bulduğu dağın yamacından aşağılara boşalırken tutunacağı bir bük, uzanacağı bir mecra, soluklanacağı bir menderes, varacağı bir delta bulmadan, birkaç yüz metre aşağıda sislere gizlenen Thun gölüne rehlin düşüyor.

Daha yukarılara, granit kayalıkların yükseldiği Niederhorn dağının yamacına tırmanmamız gerekiyor. Irmağın kaynağı, dağın doruğuna dek yükselen devasa kayalıkların dibinde yer alıyor. Orada, suyun gözesinde kendini açığa vuran yeraltı mağarası, önceki yüzyıllarda uzak diyarlardan gelen çilecilerin, müminlerin hac yeri imiş. Yürüdüğünüz patikada, vaktiyle Goethe ve Wagner'in de ayak sürümüş oldukları kaydı not düşerek, tırmanmaya devam ediyoruz.

Tırabzanlı ahşap köprüleri dolanıp, zikzaklar çizerek tırmandığımız yamaç, yeşilin türlü tonlarıyla bezeli. Ama sadece yeşil mi? Tüm renkler olanca tonlarıyla yarışıyorlar gibi. Ağaç gövdeleri, taş, toprak ışıltıyan yosunlarla kaplı. Çetin zeminde kök tutmuş ağaçlar, sarmaşıklar, sazlıklar zerreciklerine dağılan ırmağın ve buğulanan göl suları ve mevsim yağmurlarının nemiyile capcanlı. Uzayan mevsim dağa taşta büyüleyen tonlar sağlamış; dallarda çilgın kızıl, ışıltıyan portakal, soluk sarı, yorgun yeşil, kavruk kahverengi kursoruz, doğal bir harmoni oluşturmuş.

Yükseldiğimiz her adımda değişiyor manzara. Büyüleyen detaylara ulaşmanın keyfi içinde, durup karşı dağlara bakıyoruz. Sis deryasından baş kaldırmış karşı dağların kar beyazı ve dumanlı mavisi ...

Sis denizi, diplerde saklı kalan Thun Gölü ve bitişiğindeki Interlaken'i perdeleyerek uzanıyor ötesinde dağları bitiren ufka..

Ağır - aheste tırmanmaya devam ediyoruz. Birkaç yüz metrelik patika uzadıkça uzuyor önümüz sıra. Zaten istediğimiz de yolun hiç bitmemesi. Nicedir toprakla temassız yaşamının şaşkınlığı içindeyiz. Dört bir yandan aktarıyor enerjisini doğa. Ümit ve iyimserlik yüklüyor. Zaman diye bir derdimiz, telaşımız, tasamız yok. Bir yere yetişmek zorunda değiliz... acelemiz yok. Hiçbir yere de yolcu deği-

liz hani... yürüyor, geziniyor, ayak sürüyor aylıklık ediyoruz. Ve sanki doğa, dingin düzenine uygun, usul adımlar atmamızı, arada durup dinlenmemizi, düşün yaprakları izlememizi, dünya, dünya olalı beri kurulu bekleyen ve dünya durdukça da bekleyeceğe benzeyen dağları, kayaları seyretmemizi, ama sadece seyretmemizi telkin ediyor sessizliğin diliyle! Kızıldillerilerin öğüdüne kulak vereceğimiz yer olmalı burası: Aceleye gelmiş geçen ömrümüzün durup, gerilerde kalan gölgesini bekleyeceğe yer! Sözü burasında, bir Hitit tabletinden çözümlenmiş şu satırlar aklımıza:

"Tanrım beni yavaşılat,

Aklımı sakinleştirerek kalbimi dinlendir..

Zamanın sonsuzluğunu gösteren bu telaşlı hızımı dengele..."

Anlaşılan o ki, kadim çağlarda da zamanede yaşadığımız benzer bir telaş ve koşuşturma var imiş. İlk site devleti kurulduğunda bu yana insan doğasından uzaklaşarak geliyor bugünün büyük kent labirentleri arasındaki sıkışmaya.

Durmadan, hiç durmadan akan Béatus, milyonlarca yıldır taşıran damla olmuyor biriktiği dağ gölüne. Dünya kurulu beri dağ aynı dağ, göl aynı göl, ırmak aynı ırmak; dağ aşınsa, göl sınırlarını öteye beriye çekse, ırmak kabarıp taşsa, inceleli durulsa da... esamisi okunmaz insanların kısacık ömürleridir gelip geçen, belirip kaybolan bu incecik patikalardan.

2000 yılı Mayıs ortalarında, Saint - Béat mağarasını başka arkadaş grubuyla ziyaret etmiş, suyun gözesi üzerine kurulu ortaçağ tarzı bir yapının pencerelerini çerçeve alan iki fotoğrafı, o tarihlerde çıkan albüm kapağımızda, Songül Özçelik'in tasarımı olarak değerlendirmiştik. Yıllar sonra bu kez sonbaharda aynı yerleri fotoğraflıyor ve izlenimlerimize dair yeni notlar düşüyoruz. Okumakta olduğunuz bu yazı, işaret edilen iki ayrı tarihin izlenimlerini bir arada taşıyor. Hangi satırlar, hangi tarihlerde yazıldı, yazarının bile çoğunca fark edemediği bir durum değil artık. Zaman, yarım yamalak kalmış güncenizi kendince dolduruyor işte. O arada neyi eleyip, neyi saklı tutacağına karar veren de siz değil zaman yine.

Bu kez, bizden başka tek bir ziyaretçi yok. Dağ, orman ve göl suskun. Ne bir kuş ötüyor, ne bir çıtırtı... Dolu dizgin boşalan ırmağın uğultusu da değil, yaban hayata dair sesleri duyulmaz kılan...

Doğanın kendi kendine kurduğu düzeni bozmadan, verilmiş emek ve çabanın izleri göze çarpıyor her yerde. Ancak

BÉATUS IRMAĞI

Emirali YAĞAN / emiraliyagan@hotmail.com

Herkesin bir beyaz dağı vardır: Bizimki Koê Spi'ydi. Rengini dağdan alan beyaz kartallarımız vardı bizim de. Eteklerinde emlik kuzuları yaydığımız biz sığırtmaç çocukları, "sisalek" dediğimiz beyaz kartallar karşıları. Kurdu, kuşu, sürüngenleri de beyaz olurdu bizim Beyaz Dağ'ın. Mont Blanc'ın kartalı da beyaz...

doğasını ayrıcalığı sayan bu ülkede, çevreyi gözetken bir özenden söz edilse de, dağlar silsilesi ve ormanların kapladığı kent dışı arazilerinde yaban hayattan söz edilemiyor ne yazık ki artık buralarda. İsviçre Alplerinin ayısı, domuzu, çakalı, çaylağı sizlere ömür! Buralarda yabanın son kurduna on yıllar önce rastlanmış.

Sakinimsiz ilerlediğimiz şose tırabzanlar, merdivenler, ahşap köprüler ve yer yer asfaltla bezenmiş. Teleferikler, raylı asansörler, çekme hatları ve elektrik direklerinin uzandığı zirvelere kurulmuş konaklama tesisleri, yamaçları dolanan otoyollar, seyirlik manzaralara açılan park yerleri, taraçalar, dağların bir yüzünden öte yüzüne çıkan ışıklı tüneller, demiryolları ve nükleer saldırılardan etkilenmeyeceği söylenen dağların altına oyulmuş sığınaklarla el değmemiş bir karış alan bırakılmamışa benziyor bu ülkede.

Dağı dağa kavuşturan bir gökkuşağını çerçeve alıp, dumanlı uzaklıkları seyre dalyoruz. Birbirinin gölgeleri gibi artarda düşen sıra dağlar, karlı zirveler ve az yukarıdaki kayalıklarda dinelen ceylan sürüleri tamamlıyor manzarayı. Gördüğümüz ceylanlar değil, onların hayalidir oysa ki o balkır kayalıklarda olması gerektiğini düşlediğim.

Çocukluğumun serpildiği Dersim coğrafyasına benzerliğinden hareketle, bunu düşünüyorum belki de. Orada olması gerektiğini düşlediğim, gerçek varlıklara dönüşüyor nihayetinde de. Gerçek diye gördüğüm de belki hala devam eden düşün kendisi... Bilemiyorum... Karşı kayalıklarda ceylanların bittiğini görüyorum şimdi sahiden de. Düşten gerçeğe akan ceylanların sekip geçtikleri kayalıklardan yukarıda, Mont Blanc'ı yön alan kar rengi bir kartal süzülüyor.

Herkesin bir beyaz dağı vardır: Bizimki Koê Spi'ydi. Rengini dağdan alan beyaz kartallarımız vardı bizim de. Eteklerinde emlik kuzuları yaydığımız biz sığırtmaç çocukları, "sisalek" dediğimiz beyaz kartallar karşıları. Kurdu, kuşu, sürüngenleri de beyaz olurdu bizim Beyaz Dağ'ın. Mont Blanc'ın kartalı da beyaz...

"İnsan yaşadığı yere benzer

O yerin suyuna, havasına"

Pepux kuşunun çağırıldığı yazısına bir de...

Irmağın gözesine kurulmuş konaklama evinin çardağında yorgunluk kahvelerimizi yudumlarken, yerin derinliğinden gelen uğultusunu dinliyoruz suların. Béatus'un kaynağını bulduğu mağaranın girişinde, bir zamanlar burayı ini edinen esrarengiz bir ejderin maketi duruyor kaya gediğine asılı. Irmağın uğultusuna kulak kabartıldığında, mağaranın derinliğinde bir yerlerde ejderin hâlâ nefes alıp verdiği duyumsanabilir. 1900 yılların başına değin, ırmağın kaynağını bulduğu bu yeraltı mağarasının yaşayan efsanesiymiş ejderha. Roma dolaylarından hac ziyaretine

gelip mağarayı mekan tutan Aziz Béatus'un, ejderin hakkından geldiği söyleniyor.

Rivayet odur ki, Béatus'un feryatlarına çevre köylerden ayaklanmış ahalinin de yardımıyla ejder ininden dışarıya çıkarılmış... hayhuylar içinde kayalardan tepetikle yuvarlanmış, ırmağın göle boşaldığı son çavlıdan aşağı gümbürtüyle suya devrilmiş. Gümbürtüsüne göl çalkalanmış, çepeçevre kıyıları vuran dalgalarla yerler sarsılmış. Ejder debelene debelene gölün dibini boylamış ve bir daha da o dipsiz derinlikten baş kaldırmamış...

Efsane ejderhanın ini bellediği mağara, eski çağlarda ilkel insanın da mekanı olmuş. İlk çağ insanından kalma buluntularla düzenlenmiş tarih öncesi bölme, mağaranın bir başka özelliği olarak göze çarpıyor. Sözü ettiğimiz mekânın hemen yanı başında, Aziz Béatus'tan arta kalmış mütevazı araç - gereçlerin sergilendiği çilehanesi yer alıyor. Ömrünün sonuna değin çekildiği bu inzivada yaşamış Béatus mağara değil sadece, bu mağaradan gün yüzüne çıkan ırmağa da adını vermiş.

Béatus'un yeraltı macerasını izlemeye koyulduğumuzda, suların milyonlarca yılda oyduğu, türlü biçimler verdiği, gizemli yansımaların, ışıltıların karanlıklarla dans ettiği bir manzarayla karşılaşılıyor. Ebruli sarkıtları, parıltılı kristalleri, rengârenk mineralleriyle renkli bir tuvalin içinde ilerliyoruz. Işığın suya düşen aksı duvarlarda dalga dalga hareketli huzmeler yayıyor.

Aydınlatmanın ulaşamadığı kuytu-luklarda görünmez olanı merak ediyoruz. İlerledikçe gizemini çoğaltıyor Béatus; kalbini, kaynağını, kaynadığı asıl yeri göstermiyor bir türlü. Sınırlarını ele vermez derin karanlıklara çekiliyor önümüz sıra. Git gide daralan geçitleri, çatallanan yolları, galerileri, göletleri, çıkmazlarıyla ötesi keşfedilmeyi bekliyor. İrmak, yeraltından bir kilometre boyunca izlenmesine olanak veriyor. Toplamda mağaranın 12 kilometrelik bir uzunluğun planı çıkarılmış. Ötesine ilerlemeye izin yok.

Yeraltındaki ilerleyişimizde bize rehberlik eden görevli, geçtiğimiz irili ufaklı göletlerden birine işaret ederek, dünyanın en büyük elmasının burada bulunduğunu ve elmanın buradan Hindistan saraylarına, oradan da British Museum'e taşındığını, İngiliz açgözlülüğüne sitemle anlatıyor; ülkesinin bankalarında sigorta altına alınmış dünyanın kara para ve elmaslardan habersiz görünerek!

Dünyanın bilinen en uzun mağaralarından birini izleyerek gün yüzüne çıkan Béatus'un saklısında, dünyanın en büyük elmasının da bulunmuş olmasına şaşmıyoruz. Irmağın kaynağını bulduğu granit yüklü dağın zirvelerinde hem var, hem yok efsane kentten söz ediliyor bir de! En tepede, kayalık zemine oturan plato-da, gece ışıkları yıldızlara karışan esrarengiz kente ne giden, ne dönebilen var henüz. Ama orada gitsek de gitmesek de varlığından söz edilen bir kent...

Ve belki de, yakınlaştıkça uzaklaşan o düşsel uğrakların tutkusudur, koca kıtada beni böyle lâmekân gezdiren...

Çok uzun bir su akıp geldi bir kayanın oyduğunda patladı. O BENDİM. Çok uzun bir güneş doğdu; nice yıllar bu kötü dünyayı ısıttı. Sonra bir gün dağların gözbebeği dedikleri bir yerde fecir vakti güm diye patladı. O oydu. Çok maraba bir yiğit vardı. Türkçe'de adı yoktu. Ma cire "kor" vatine. O hâlâ hayatta. Duydum ki; yıllardan ve yollardan arta kalan şarkımızı bir tek o mırıldanıp durmakta hâlâ!

Dinleyin. Biz üç yayla çocuğu akırdık. Dağlar uğuldayıp duruyorken daha bu topraklarda; piltan kokusu hançer gibi girip çıkıyorken yüreğimize güle ve kılama mabı xerdi deyip gelmiş dünyaya.

Bu topraklar dediğim; akarsuların mermi çekirdiği gibi şakırdadığı, insanın kükremesinden dağların yarıldığı, biri ölürken diğerinin, onun yerine yeniden peydahlandığı tarih kadar eski bir yurt. Madı cire herde kırmancıye vane.

Rivayet odur ki; ben "bir ahırın içinde gezdirilmiş gül kokusu" gibi açmışım gözlerimi dünyaya. O, sessiz sedasız düşürmüş "Gulka ma" dediğimiz annesinin dizlerinin dibine. Koro ise; Hazreti Ali'nin aslanı gibi kükreyerek fırlayıp düşmüş hayatın kollarına.

Biz doğarken taşlar neşidesiz değilmiş henüz bu topraklarda. Yukarda Allah'ın evinde Anafatma'nın hürmetli yüzü varmış. Dört nala gelip Xozat'ın kalbine uçan atlıların koynunda neredeyse gökteki yıldız kadar çok hayat varmış.

Anımsıyorum. Dün gibi hatırımda çünkü herşey. Her şey napnazlı bir fotoğraf gibi aklımın bir ucunda devinip durmakta hâlâ.

Ben, eski zaman eşkiyalarından bir vakanüvisin ele avuca sığmaz torunuydum. O, adı "Gül" olan bir anneden hatıraydı. Koro ise; Sfenks'e benzeyen bir adamın oğluydu.

Biz üçümüz öyle bir tarihe doğmuştuk ki; evvah evvah. Tıpkı şairin demesi gibi "artık o kadar olur!" Daha ilk günden başlamak üzere; büyüklerimizden kanlı koyaklı hikayeler dinleye dinleye neredeyse herşeyi sorgulamaya, yurdu uçurum olan ne kadar börtü böcek, çiçek varsa kimin koparıp, kimin ezdiğini hatta yok ettiğini öğrenmeye başlamıştık bile.

Dedem sabah güneşini öpüp, sakalına tarağı vurduktan sonra başlardı anlatmaya. Öyle zamanlarda çardağın bir ucunda ben; bir ucunda sonraları denizin çağrısına uyup kendini sulara atan ağabeyim olurdu. Konuştuğça açılırdı hançeresi dedemin. Gamdı kasvetti derdi o yıllar biko. Herkesin içinde yaralı bir Zaza Kuşu ötüyordu sanki ama garba

METRUK ZAMANA ÜÇ AĞIT

Haydar OĞUR

Biz doğarken taşlar neşidesiz değilmiş henüz bu topraklarda. Yukarda Allah'ın evinde Anafatma'nın hürmetli yüzü varmış. Dört nala gelip Xozat'ın kalbine uçan atlıların koynunda neredeyse gökteki yıldız kadar çok hayat varmış.

düşenlerin çığılığını hiç kimseler duymuyordu. Firar etmekten gayri seçeneğim yoktu. Ta Manisa Salihli'den Erzincan Kemah'a varıp oradan tabana kuvvet vurdum kendimi dağlara. Mız u duman içindeki Kemah boğazını geçip Çedağ'a vardığımda oğluma ve kızıma kavuşmuşum. Dünyalar benimdi artık. Toprağa yüz sürüp kuyudan zemzem içer gibi gömdüm ağmızı kutsal çaya. Gömdüm çıkardım gömdüm çıkardım. Sonra oturup histeri nöbetine tutulmuş gibi hüngür hüngür ağladım. Hakkımda ihzar müzekkereleri çoktan çıkmıştı. Ordu yerde ve gökte beni anyordu. Aradan üç dört gün geçmeden bir ihbar sonucu Xısgordım'da enselediler beni. Derdest edip garbın sisli ufkuna fırlattılar yeniden.

Benim doğduğum ev bir doruğun eteğinde bir yarın başındaydı. Gelenin geçenin, yorgunun argının, varsılın yoksulun tebdili mekan eylerken mola verip uğradığı, birşey yiyip birşeyler içtiği; eski bir Kırmacı konağıydı. Önünden "Ouka Goli" dediğimiz "hıyar çatlatan" cinsten buz gibi bir su akıyordu.

Onun evi, Veroc'a sırtını dayamış ovada aşka yatanlara, dağda silah çatanlara bakıyordu. "Koro" nunkisiyse; bir çukurun içindeydi. Oradan sadece kara bulutlu gökyüzü, uzak aydınlık ve yağmurlu yeryüzü görünürdü.

Anlatılanlara bakılırsa; yedi kardeş hayatın, tabiatın ve binbir çeşit afetin çemberinden geçip gelerek bu devasa köyü kurarlar. Sonra anlaşamamazlık vs. derken, çil yavurusu gibi dağılırlar.

Bu yıllar yıllar önce üstünde neredeyse taş üstüne taş bırakılmayan toprakta benim; yanık bir sesim, duvarda asılı sazım ve sonsuz okuma aşkım vardı. O'nun; gün boyu buluşma aşkı, en yüksek rakımlı tepeye çıkma aşkı, oradan uzaklara bakıp uzakları fethetme aşkı, "Koro" nunsu; grotesk ama heybetli bir hali vardı. İçimizde fiziki anlamda en güçlü olardı. Sevgili önde gidenimizdi

yani.

Biz ömrümüzü bir güle armağan etmeden çok önce; eskilerin "nu herdu asmene ma" dedikleri bu iklimde sevmediğimiz kız, okşayıp koklamadığımız çiçek, yüz sürüp öpmediğimiz sunak bırakmadık. Öyle ki; yaylada otağ, çayırda çimen, çeşmede pınar olduk. Ne zaman ki gün dönüp yeryüzü tiranlarına ok atar yaşa geldiğimizde; işte o vakti, birbirimizden habersiz atıvermişiz birden bu başı karanlık sonu karanlık hayatın engin denizine. Son nişangahı öpmüş mühürleyip adlarımızı bir taşın altına koymuş, bu topraklarda akan sulara ve ardımız sıra ağlayan herkese veda edip gitmişiz. Gidiş o gidiş! "Kimse kimsenin olmasın" diye diye; bir ömrü yıllara ve yollara yaya yaya, çoğaltıp azaltıp rüzgarlarasavura savura yürümüşüz.

Ben "bir gülün tam ortasında" durup durup ağlamışım. O, zamanla dağların gizemli şakaklarına çekilmiş. "Koro" ise, şehrin cangılında bir ısıklık tutturmuş bir daha da bırakmamış.

Şimdi bunca haydan bunca huydan bunca gaileden sonra kala kala bir tek ben kalmışım meğer bu alaca köyün metruk yüzünde. Ne diyordu; yaşlı kör bilge ozan; "Her günün bir der t olduğunu insan bu yaşa gelince anlamış." Bu yüzden tutkulu, takıntılı, melankolik bir sevdakar olarak kavganın bütün sembollerini toplayıp ana rahmine döndüm işte. Artık ricattan sonra esecek her rüzgarın sahibi benim. Gün benim gündüz benim gece benim. Şafak dahil! Nasıl olsa ışık buradan, kalbimin en mahfuz yerinden bir hüznün olarak söne yana söne yana yükselecek yeniden. Bir zaman türkü söyleyen otların arasına uzanıp kadim metinlerde aşkın yüzü olan bu duru göğe bakacağım sırf. Sonra günler sonra ayaklanıp; gözyaşımı, çocukluğumu, kahkahamı ve kavgamı soracağım. Akranlarım az biraz beklesin. İçimde sessiz bir acı gibi kalakalsın onlar. Önce her taşın altında, her suyun başında, her can-

lının yüzünde kendi aslımı arayacağım. Geçmiş zaman tanrısına dua edip tek tek yüz süreceğim hatıralarımın vahşi güzelliğine. Koro'yla hangi uzun havanın "es" yerinde bir mermi gibi patladığımı; O'nunla dipsiz gölün kıyısında, gecenin koynunda, yıldız sağanağının altında nasıl da iri iri sözler ettiğimi, birleşip üçümüzün yayla yoluna çıkarken alaca bir tavşanın peşine nasıl düştüğümüzü bir bir anımsayacağım.

Ne demişti Türkün granitten duvar gibi duran şairi; "Ne sıcak vücutlar gitti toprağı ısıtmak için."

İşte ben yıllardan ve yollardan sonra hayatın karanlık yüreğine öfkeli bir yumruk atıp bir kez daha büyük zamana akan sular gibi kendi mecrama çekiliyorum ve onun öyküsünü ormanın uğultusunun içinde tesadüfen ötüp duran yaralı bir kuşun sızlanışından öğreniyorum. Bir değil; sanki otuz kuş hep bir ağızdan konuşuyormuş gibi anlatıp duracak bana; Yaşlı yaşlı!

Tam yirmi yıldır bu kara toprakta her taşın altında, her çalı dibinde, her ağaç kovuğunda, her mağarada onu aradılar, bulamadılar. Bazan bir ağacın gövdesine sarıldı; ağaç olup bekledi. Bazen akıntıda geceledi. Kimi zaman karın, yağmurun, çığmın hışımına uğradı. Gün geldi tilki bokunun bile donduğu ayaz gecelerde koynuna durmadan yıldız doldurdu. Gün oldu devasa bir kuşatmada üzerindeki herşeyi çıkarıp hedefe astı dara çekilen Pır gibi sırrolup gitti. Ama kurt uyudu, kuş uyudu, su uyudu o asla uyumadı.

En son "memnu mıntıka" dedikleri Bilges'te tüfek çatıp o büyük ıssızlığı bekleyip dururken gördüm onu. Az ilerisinde sanki pusuya yatmış diğerleri vardı. Su başı vardı, ihanetin en irisi vardı bir de onun ta kendisi! Uzaktan bağırarak istedim: "İnsansız kurtuluş kurtuluş mudur?" diye. Sonra nedense hemen vazgeçtim. Aradan çok geçmeden zeval saati onu bir dağın en kıraç yerinde yakalayiverdi zaten. Oysa herkesin sol memesinin altında upuzun bir öykü gizliydi daha. Meğer uluyup duruyormuş o tan vakti "aya karşı kirli çakallar". Bir iki üç derken büyük suyun akışı birden durdu.

"Odur budur konar göçer ağlarım bu virane toprakta ben" deyip kanatlanıp uçup gitti kuş. Kalakaldım ortalık yerde, gök boşluğunun altında, bir başıma elim kolum bağlı yaralı ve dertli. Sanki ben değil de; biri konuşuyormuş gibi tek cümle ancak edebildim: Ey ışığı alnında ilk hissedene lanetli bilici söyle şimdi "Zambaklar en ıssız yerlerde açar" mı hâlâ?

"EVLADIM, ALLAH'A KONUŞUYORUM!"

Dersim Ovacık'ta 12 Eylül öncesinde oldukça hareketli olan 'devrimci gençler' her gece duvarlarda slogan yazma yarışı yaparlarmış. Öyleki artık duvarlarda boşluk bulamadıklarından diğer grupların yazılarını ve sloganlarını siler ya da onların üzerine yazarlarmış. İlçenin sakinlerinden olan Mustafa Kılıç ise gece geç saatlere kadar uyumaz, evinin balkonundan dışarıyı izlermiş. Bir gece yine 'gençler' diğer grubun yazılarının üstüne kendi yazılarını yapmaya çalışırken Mustafa Kılıç balkondan seslenir: Evladım, Allah'a konuşuyorum. Benim sırtım boş gelin benim sırtıma yazın. Ben gün boyu geziyorum.' dermiş.

Ovacık'ta Yakup'un Yeri olarak bili-

nen küçük bir tekel bayinin işletmecisi, dükkanının boyasını değiştirmek istediğinde bu hatıra o dönemi yaşayanlarda yeniden canlandı. Boya ve sıva biraz kazıldığında ortaya iç içe geçmiş sloganlar ve resimler çıktı. Esnaf duvar önünde toplanıp hem geçmişi konuştu hem yaşanan tatlı hikayeleri anlattı hem de hüznünlendi. Fakat bir şeye karar verilmeliydi: 'Duvar böylece iç içe geçmiş sloganlar ve Denizlerin resmi ile bu şekilde bırakılmalı mıydı yoksa boyanmalı mıydı?' Çözüm bir süre sonra bulundu. Denizlerin resmi bir çerçeveye gibi bırakıldı geri kalan kısım ise boyandı, kapatıldı. Geriye Allah'a konuşan Mustafa Kılıç'ın gülümseten cümlesi ile duvarlara bırakılmış hatıralar kaldı.

İSYANDAN KATLIAMA BİR DEVLET PROJESİ: DERSİM 38

Kemal KAHRAMAN / kahramanmetinkemal@yahoo.de

CHP Genel Başkan Yardımcısı Onur Öymen, 10 Kasım'da mecliste yapılan Kürt açılımı görüşmelerinde, söylenmemesi gereken bir şey söyledi ve 70 yıldır konuşulmayan Dersim '38 meselesi bir çırpıda Türkiye ve Avrupa gündeminin önemli konularından biri oldu. Böyle görmemiz bekleniyor.

Anladık ki, bütün köşe yazarları, tv sunucuları, belgesel yapımcıları, tarihçiler, sosyologlar, parti başkanları, milletvekilleri, tanınmış-tanınmamış araştırmacılar, yayıncılar, müzik yapımcıları, enstitüler ve hatta bizzat başbakanın ve cumhurbaşkanının ağzından dile getirildiği kadarıyla devletimiz 70 yıl boyunca bu insanlık ayıbıyla sessiz sedasız hesaplaşmış, vicdanen hükümünü vermiştir de, bugüne kadar konuşmak için Onur Öymen'in gafını beklemiştir... Böyle anlamamız isteniyor.

Tartışma, yer yer yüzeysel dramatik anlatılar, yer yer olayın mağdurda yarattığı travma boyutuna değinen akademik açıklamalar, ancak çoğu zaman Onur Öymen'e ironik bir teşekkür faslından sonra, 'Stokholm Sendromu mağduru Dersimliler'e neden CHP'den ayrılmaları ya da AKP'den korkmamaları gerektiğini anlatan derslerle, aktüel siyasi hesaplara malzeme yapılarak başlamış ve bir ay içerisinde tamamlanarak rafa kaldırılmıştır.

Böylece, bütün siyasi örgütlerden akademisyenlere, gazetecilerden, sendikalara, hatta Dersim adına konuşan kurumlara bakılırsa bizzat Dersimliler'e kadar herkes için artık bir Dersim İsyanı'mız değil, devletimizin de buyurduğu çerçevede bir Dersim Katliamı'mız vardır. Buna inanmamız gerekiyor.

Ancak durum gerçekten böyle midir, Dersim 38, bir gafı tesadüfen mi devlet gündemine girmiştir; bütün siyasilere ve aydınlarımız bu konuda konuşmak için Onur Öymen'in gafını mı beklemiştir; 70 yıllık devlet politikası bir gafı mı değişmiştir; değişince yerine ne konulmuştur; isyan mertebesinde indirilip katliam mertebesine çıkarılmakla, bir insanlık suçu tarihteki gerçek adını mı bulmuştur; yoksa devletimizin kutsal bekası için yeni bir çerçeveye mi taşınmıştır?

Toplum, bu yeni siyasi söylemi hazmetmiş midir; buna göre suç ve suçlu hukuken ve toplum vicdanında yargılan-

mış, mahkum edilmiş midir? Yasalar, bir daha böylesi bir insanlık suçuna imkan vermeyecek şekilde yeniden düzenlenmiş midir? Mağdur, bütün hakları teslim edilerek bugünkü varoluşuyla resmen tanınmış, varlığı yasal güvenceye alınmış mıdır? En azından böyle bir tartışma var mıdır?

Yani katliam isimlendirmesiyle tarihsel bir suç kabul eden devletimiz, suçun bugüne uzayan uygulamaları ve tahribatıyla da yüzleşme imkanı sağlayacak mıdır; örneğin '38 ile başlayan uygulamaların bir sonucu olarak, kamuoyunda, ancak UNESCO 2009 yılı ölmekte olan diller raporuna girerek varlığını duyurabilen Zazaca'nın ve bu dile beraber yok olma tehdidi altındaki Dersim Kızılbaz/Alevi sözlü kültür ve inanç birikiminin, biran evvel devlet tarafından koruma altına alınmasına, kısacası devlet eliyle gerçekleştirilmiş 70 yıllık kültürel soykırım tahribatının, bugün de bizzat devlet eliyle telafisine dönük aktüel bir değişikliğe sebep olacak mıdır?

Türk akademisyenleri, aydınları bu fırsatla fikirlerini belirtmiş, vicdanlarını rahatlatmış, devletimizle birlikte olayın adını katliam olarak koymuş ve üstelik 'bizim Dersimlilere' bundan sonra ne yapmaları gerektiği konusunda da açıklayıcı uyarılarda bulunmuşken, artık 70 yıllık suskunluk ve bunun dayandığı toplumsal travma üzerine düşünmek için de bir fırsat yaratacak mıdır?

Yoksa, tarihsel bir hata ile yüzleşme adına yapılanlar, tam da bu zamanda, yani toplum ilk kez '38'de ne oldu' sorusuyla muhatap olurken, olayın bir ay içinde adıyla, sa- niyla, tarihteki yeri ve muhatabıyla, bizzat devlet tarafından yeniden tanımlanması amacıyla yapılmış bir siyasi operasyon mudur?

Yoksa, tarihsel bir hata ile yüzleşme adına yapılanlar, CHP'yi bitirmek, Alevileri kazanmak, Kemalizme vurmak, Dersimi ele geçirmek vb günlük hesaplara da malzeme yapılarak mağduru bir kez daha mağdur edilmesi ve bir kez daha kendi acısıyla yüzleştirilmesiyle sınırlı kalacak bir siyaset canbazlığı mıdır?

Yoksa, daha da acısı, tarihsel bir hata ile yüzleşme adına yapılanlar, bir gürlütlü-patırtı ortamında, tam da o tarihsel hatanın bugüne uzayan yeni aşamalarını mı perdelemektedir? Yani Dersim '38 meselelerinin tartışıldığı şu gün-

lerde, '38'in son ayağı olan Munzur Barajlar Projesi'nin, Uzunçayır barajıyla sessiz sedasız somut adımlara dönüştürülmesi tesadüf müdür? (1)

Bilinmektedir ki, Türkiye'de en köklü toplumsal sorunlardan en küçük söylem değişikliklerine kadar her şey ancak siyasi iradenin, yani devlet mekanizmasının ihtiyaçları temelinde ve buna bağlı olarak devlet otoritesinin müdahalesiyle mümkün olabilmektedir.

Bugün Dersim '38 konusundaki söylem değişikliği de, ancak son iki yıl içerisinde uygulanan Ermeni açılımı, Kürt açılımı, Kıbrıs açılımı, Alevi açılımı, Roman açılımı ve hatta Ergenekon operasyonu... vb. aktüel başlıklarla birlikte, bir devlet projesi olarak görüldüğünde anlaşılabilir olmaktadır.

Ayrıca 1937-38 Dersim olayları da, artık ikna edici yazılı kaynakları ve belgeleriyle bilinmektedir ki, yeni kurulan T.C devletinin siyasi-ideolojik temellerle daha 1926 yılından itibaren hazırlayıp uyguladığı bir devlet projesidir.

Görülen odur ki, Dersim Katliamı söylemiyle de, bugün sadece devlet açısından yeni bir siyasi konsept kurulmakta, böylece özellikle konseptin meşrulaştırılmasında ve olgunlaştırılmasında fonksiyonel olacak çeşitli irili ufaklı siyasi güçler ve onların denetimindeki akademik çevreler için de yeni bir raft kapısı açılmaktadır.

Çünkü düne kadar silahlı isyana karşı meşru savunma argümanı ekseninde bir hat oluşturan devlet, bugün de örneğin herkesin bildiği bir referans olarak konu uzmanı, Raphael LEMKIN'in tanımına ve uluslararası hukuk normlarına göre SOYKIRIM olarak nitelenmesi gereken bir devlet projesini, katliam adına sıkıştırarak, 1938'de olmuş bitmiş bir askeri kontrolsüzlük düzeyine indirilmiş, bu şekilde hiçbir siyasi, hukuki karşılığı ve yaptırımı olmayan bir çerçevede tanımlamış olmaktadır.

Sonuç olarak, Dersim '38 şu ya da bu şekilde Türkiye kamuoyunun gündemine gelmiştir; çok gecikmeli de olsa en azından tartışılmaya başlanmıştır. Bu başlı başına olumlu bir gelişmedir. Ancak bu kısa zaman içinde olup bitenlere bakıldığında, konu hakkında iyimserlik adına dile getirilebilecek tek şey de ancak bir soru olarak formüle edilebilir; Dersim '38 denilince, bugün amaç nedir?

Amaç, en azından bundan sonra birlikte yaşamının temellerini kurmaya hizmet edecek bir sosyal güven ve güvenlik meşruyeti için faille yüzleşme, anıma ve bunu devletin kanuni güvencesiyle kalıcılaştırmak mı...

Yoksa devletin işlediği tarihsel bir suç, uluslararası normlara göre hiçbir geçerliliği olmayan katliam, etnik temizlik vb. kavram tartışmaları içinde boğarak en ucuz şekilde atlatmasını sağlamanın ve bu ekseninde kamuoyunu yeniden şekillendirmenin akademik, hukuksal, tarihsel kaynak ve belgelerini üretme projesi midir?

7-8 yaşlarındaydım. Babamla birlikte ilk defa Elazığ'a gidiyordum. Dönmez'in otobüsü vardı o zamanlar. Bir de Şaşar'ın arabası vardı. Bu otobüsler Ovacıklılar için öteki dünyaya açılan kapılardı. Adı tüm Ovacık'ta bilinen bu insanlar, rakılı akşamlara ve Elazığ pavyonlarına banknot yetiştirmek için direksiyon sallayan insanlardı. Bizim orta yaşlı Ovacık esnafının Elazığ ziyaretleri genellikle akşamları bir pavyon turuyla son bulurdu. Otobüs şoförleri ise hemen hemen her akşam bu mekanların konuğu olurlardı.

Otobüs sabah yedide Ovacık'tan yola çıkar ancak akşam altıda Elazığ'a varırdı. Henüz Keban Barajı Elazığ'la Dersim'in arasını suyla doldurmamıştı. Gülmez Tepesi'nden aşağıya kıvrıldığımızda akşam olmuştu. Şehrin ışıklarını görür görmez büyülenmişim. Bu kadar ışığı hiç bir arada görmemişim. Gündüz, şehir merkezinde teyze çocuklarımla dolaştığımızda hayatımın birçok ilkinin yaşadım. İlk kez gittiğim kentin, en çok sinemalarını, dondurmasını ve gazozunu, bir de Tommiks-Teksas'ını sevmişim. O yıllarda şehirler bütün köy çocuklarını böyle büyüler, içine çekerdiler. Elazığ'ın orta yerinde, Emniyet Kahvesi ile Kapalı Çarşı arasında Tommiks-Teksas kitapları satan çocuklar vardı. Bize verilen üç beş kuruşla bu kitapları kiralar, okurduk. Kızıldere lilerin garip ünlemlerle beyazlara saldırmasına anlam veremezdik. Birçok çocuk bu kitaplar aracılığıyla Kızıldere lileri tanı-

HARPUT'UN ÖNÜ KELEK, DERSİM'E GİDEK GELEK

Doğan MUNZUROĞLU / dmunzurulu@hotmail.com

mıştır. Ben de Amerikalıların gözüyle Kızıldere lileri tanıdım ama bu çizgi romanların hayal gücümdeki etkisini de inkar edemedim.

Bizim Dersim göçmenleri, genellikle hamallık işleri yaparlardı. Kadınlar da geleneksel Dersim giysilerinin üstüne kara çarşaf örtüp, "Tırki Eleyiji" diye adlandırdıkları zenginlerin evlerine gündelik hizmetçiliğe giderlerdi. Kara çarşafı da ilk defa Elazığ kadınlarında görmüştüm.

Elazığ'daki Dersimlilerin geçmişi 1920'lere kadar uzanıyordu. Bir zamanlar Dersim'in korkusundan geceleri uyuyamayan Elazığ eşrafı şimdi "eşkiyaların" uslanmış torunlarını evlerinde gündelikçi olarak çalıştırıyordu. Hasan Hayri'nin mebus olduğu yıllarda Elazığ'a yerleşenler hariç diğerleri ayak işlerinde çalışıyordu.

Sonra, siyasi ayrışmalar, örgütsel çatışmalar Elazığ'ı çok etkiledi. Bizimkiler solcu oldu. Diğerleri ülkücü oldu. Birbirimize kurşun atarak yaşlandık. Elazığ'ın kültürel dokusu ayakaltında ezildi. Sonradan fark ettim ki Elazığ'ın çok eski ve kendine özgü müziği, el zanaatları, esnaf

ahlakı varmış. Elazığ'ın yaşam geleneği bizim ve sağcı militanların çarpışması altında ezilmiş, solmuş. Şimdilerde olduğu gibi, ırkçı-gerici örgütlenmeye meze olmuştu. Elazığ'da Kerkük, Urfa, hattından uzanıp gelen bir müzik ve cemiyet adabı olduğunu sonradan öğrendim.

Benim Elazığlı sağcılarla ilişkim Elazığ kökenli bir dershanede çalışana kadar, "sataşma" ve "kavga" nitelikliydi. Hatta orada çalıştığım iki yıl içinde, Çapakçuri Hazretleri adına, onun anma etkinliklerinin afişleri üzerine afiş yapıştırdık diye Raif Çiçek tarafından silah yoluyla tehdit edildim. Çapakçuri'nin teftakkür içinde bir fakir olduğunu, afişli kutlamalı gürlütlere gelemeyeceğini de sonradan öğrendim. Ama insanlar, uğruna silah çecekleri bir kutsal neden buluyor işte. Etkinliğinin afişi için bir insana silah çekilmesini en son Çapakçuri Hazretleri isterdi herhalde. Ve üstelik Palulu Kara Cemşit bizim 'dezamı'ydı. Bunu Bitlisli İdris'e kendisi söylemişti.

Sonradan 8 yıl Elazığ'da yaşadım. O yıllarda, esnafta gördüğüm ticaret adabı,

müzikteki oturmuş makam, siyasi vaazlarla üstü örtülmüş gizli bir kültür gördüm. Kilise ve manastır yıkıntıları arasında acı bir tarih görünüyordu. Ermeni katliamının çığlıklarından arta kalan bir özgün şive Elazığlıların dilinde uzun hava olup adeta lir havasıyla acıların üstünü örtüyordu.

"Biz neden başkalarını sevmiyoruz" der Şükrü Erbaş. "Gümüşün ustalarını bitirdik / ahşap konakların, oymalı dolapların / üzümün, camın, kesme taşın ustalarını... Bitirdik bir bir hünerleriyle boğarak..."

Şimdi bütün Anadolu şehirlerini birbirine benzettik. Bütün kasabaları derme çatma beton kulübelerle donattık. Elazığ da kültürel dokusu olmayan bir bozkır kasabası gibi durur orada. Kendine ait ne bir renk ne geçmişten gelen bir iz! Xol-fenk'te bir manastır var, define arayıcılarının insafından geriye kalan birkaç taş ve birkaç kerpiç, dışkılama ihtiyacını gideren devşirme Dersimli göçmenler tarafından tuvalet kağıdı niyetine kullanılıyor. Manastırın hemen yanı başında Nuri Dersim'i'nin yaptırdığı bir çeşme var, bu çeşmeden akan sular dışında her şey kırık dökük. Xerpt'in inatla ayakta durmaya çalışan bir iki harabesi olmasa Elazığ'ı Elazığ yapan hiçbir şey yok.

Şimdilerde Gakkoş ağzıyla dublaj edilen ve her replikten gizli bir ırkçılık sızan filmler de olmasa kimse adını bile anlamayacak. Oysa bu şivenin içinden bile Zaza-Ermeni geçmişin deyimleri, sesleri, bozulmuş sözcükleri el sallarsa hala...

“HERKES BARAJ İSTİYOR, BİR TEK SİZ İSTEMİYORSUNUZ”

Ceyhan ÇILGIN

*Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi,
Şehir ve Bölge planlama Lisans 4

Bir arkadaşım 7. Munzur Kültür ve Doğa Festivali'nde bu cümleyi kurduğunda aklıma ister istemez baraj ve köprü simgelerini konu olarak ele almış Yeşilçam filmleri geldi. O filmlerde de köprü yahut baraj isteyenler ve istemeyenler arasındaki mücadelenin anlatımı söz konusuydu. Tıpkı az sonra okuyacağınız gibi ve fakat büyük oranda farklılaşarak.

Farklılaşma sermayedarın devletin egemen ekonomik politikalarıyla elini daha da güçlendirmesi ile ortaya çıkıyor. Devlet bir şekilde kendini küçültürken kendinden arda kalan boşluğa sermayedarı daha da güçlendirerek yerleştiriyor. Satılan onca şirketin, madenin, işletmenin ardından artık akarsular da satılıyor. Akarsular önlerine set çekilerek baraj haline getiriliyor ve sermayedar akarsulardan enerji elde etme sürecinde işin kaymağını yerken, 50 yıl sonra ömrünü tamamlamış barajları bir bataklık olarak devletin işletimine bırakıyor. Bugün bu tutumun en net yansıması Munzur Vadisi Barajlar Projesi olarak karşımıza çıkıyor. Mevzu çetrefillendikçe, projenin hesaplanmayan zarar verici boyutu daha çok ortaya çıkıyor. Buna rağmen Munzur Vadisi Barajlar Projesi ile ilgili yapılan bütün çağrılar ya görmezden geliniyor ya da hiç duyulmuyor. Devletin resmi organları olanca hızıyla bu projenin AİHM'e intikal etmiş davasını ülke içti-hatlarına döndürmek için ellerinden geleni yapıp, ışık hızında raporlar hazırladılar ama bu durum 1-2 medya organı dışında önemsizdi. Bir nehir üstüne 8 adet Baraj ve Hidroelektrik Santrali(HES) yapılması için projeler hazırlanıyor, Türk-ABD şirketleri arasında konsorsiyumlar-protokoller filan oluşturuluyor, hatta bu 8 adet baraj ve HES projesinden 2 tanesi yapılıyor ama ısrarla ve inatla bu durum haber değeri taşıyor bazılarının için. Kör gözüne çomak sokmak gibi olmasın ama haber değeri taşıyan öğeleri sayayım size;

1. Munzur Vadisi Milli Parkı Türkiye'nin ilk milli parklarından biridir ve bu yönüyle Milli Parklar Kanunu'na tabii bir vadedir. Dolayısıyla bu kanunun 'koruma' altına aldığı bu alanda "enerji amaçlı barajların" varlığı milli parkı farklı kılan motiflerin yok edilmesi demek.

2. Bu milli park Türkiye ölçeğinde Önemli Bitki Alanları(ÖBA)'ndan birisidir. 2009 yılında hazırlanan ve AB Hibe Programı kapsamında yapılan Munzur Vadisi Biyolojik Çeşitliliğinin Korunması adlı bir araştırmanın sonunda hazırlanan rapor geçtiğimiz hafta gündemimizdeki yerini aldı.(Radikal, 01.02.2010) Araştırmayı hazırlayan Prof. Dr. Mehmet Koyuncu ve Prof. Dr. Neşet Arslan raporun sonuç kısmında şunu söylüyorlar: "Munzur Vadisi biyolojik açıdan dünya çapında önemli bir merkezdir. Diğer bir deyişle Munzur Vadisi bir dünya mirasıdır.Yüzyıllarca zamanda oluşmuş bulunan bu biyolojik zenginlik alanı önemle korunmalıdır. Bölgede planlanacak olan herhangi bir aktivitenin bölgeyi nasıl etkileyeceği hesaplanmadan ve bilimsel verilere dayanarak görüşler alınmadan yapılmaması gerekir."

3. 2006 yılında Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından hazırlanan Çevresel Etki Değerlendirme(ÇED) Raporu'nda Barajların Milli Park'ın kendisini oluşturan ayrıcalıklı özelliklerini bozacağı açıklanmıştı. Devletin bir kurumu olan Çevre ve Orman Bakanlığı'nın bu raporuyla devletin kendisi de pek ilgilenmemişti.

4. TMMOB Meteoroloji Mühendisleri Odası Marmara Bölgesi Temsilcisi Doç. Dr. Mikdat Kadıoğlu tarafından hazırlanan raporda yapılması planlanan barajların bölgenin klimatolojik yapısını ciddi oranda değiştireceğinden bahsediliyor.

5. Çevresel/fiziksel yapının tahribatı doğrudan toplumsal alanın tahribatını da beraberinde getirmekte. Bu barajı yapan iktidarın bunu hesaba katmadığını söylemek safık olur. "Enerji amaçlı barajlar" bu coğrafyada "insansızlaştırma amaçlı barajlar" olarak tasvir edilmekte. Peki bu kaniya nereden vardılar? Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerinde hazırlanan iki rapordan haberdar olma ihtimalleri yüksek. 1896 yılında Osmanlı Umum Müfettişleri tarafından hazırlanan rapor ile

1930 yılında Mareşal Fevzi Çakmak tarafından hazırlanan raporlar Dersim'de "blok havuzlar" oluşturularak bu havuzlar sayesinde aşiretleri yerleştikleri bölgelerden sürmeyi hedefliyordu. Bu blok havuzların modernleştirilmiş hali olan "enerji amaçlı barajlar" bugün bu yörenin insanların çoğunluğunda tedirginlik yaratıyorsa devletin bu politikaları başat rol oynamaktadır. Bir de tabii unutulması imkansız, 1938 yılında Dersim'de gerçekleştirilmiş olan katliam...

BARAJ İSTEMİYORUZ, ÇÜNKÜ...

Barajlar, Dersim'in doğasına yönelik en büyük tehditlerdir. Bu tehditler bunca zararlarına rağmen inşa edilirse Munzur Vadisi ekolojik yönden büyük bir felakete uğrayacaktır. Dersim'in can damarlarından Munzur Vadisi ve çevresinin uğrayacağı bu felaket sonucunda ortaya çıkacak olan ekolojik sorunların dışında bir de ekonomik sorunlar baş gösterecektir. Gelin bu ekolojik ve ekonomik sorunlarla birlikte göz atalım:

Ekolojik Nedenler:

Bu barajlarla birlikte Munzur Vadisi Milli Parkı'nı özellikli bir alan haline getiren birçok önemli ekolojik unsur yok edilecek. Örneğin, barajlar dolayısıyla iklimde yaşanacak olan değişim nedeniyle dağ sarımsağının dünya üzerinde sadece Munzur Vadisi'nde yetişen bir türü yok olacak. Ayrıca 1500 çeşit endemik tür ve takson yine değişen iklime bağlı olarak yok olacak. Doğası gereği akarsularda yaşayan alabalıkların dünyaca meşhur ve yalnızca Munzur Nehri'ne özgü olan türü de barajlar dolayısıyla tümüyle yok olacak. Ayrıca bu barajların etrafındaki ormanların binlerce dönümü ya sular altında kalacak ya da barajların inşaatları için yok edilecek. Bu binlerce dönüm dışında kalan diğer ormanlar ise barajların yaratma ihtimali söz konusu olan "çölleş-

me"den nasibini alacak. Baraj göllerinin neden olacağı bu çölleşme sonucu ormanlık alanların yok olmasına ek olarak su kaynaklarının büyük kısmı kuruyacaktır. Kuruyacak alanlardan bir tanesi de elbette Munzur Nehri'nin kaynağı Munzur Gözeleri'dir. Böylelikle Munzur Vadisi'nin ormanlık ve sulak alan vasfını da yitirecek. 1. Derece Deprem Kuşağı'nda yer alan Munzur Vadisi'nde baraj yapmanın ne kadar riskli bir durum olduğu ise su götürmez bir gerçektir.

Ekonomik Nedenler:

İlçeleriyle artık bağlarını daha kuvvetli biçimde kurmak isteyen Dersim'in bu barajlar yüzünden adeta bir ada haline geleceğini ve hem ilçeleri hem de etrafındaki illerle bağlantısının kopacağını biliyoruz. Bu bağların kopmasını takiben ilçelerinde var olan tarım potansiyelini üretim-tüketim süreçleri arasındaki döngüde kullanamayacağı gün gibi ortada. Var olan 1. sınıf tarım arazilerinden faydalanılamayacak çünkü ürünler, bu ürünler için pazar niteliği taşıyan Dersim'e daha zor ulaştırılacak ve dolayısıyla ürünün maliyeti artacak. Maliyeti artan ürünün pazar fiyatı da buna bağlı olarak yükselecek.

1994 yılında boşaltılan yüzlerce köyden sonra nüfusu büyük oranda azalmış olan Dersim'de bu barajlardan ötürü 84 tane köy ile birlikte en az 5000 kişilik bir nüfus yerinden edilecek. Bu köylerdeki-lerin geçim kaynağı olan tarımsal araziler ya sular altında kalacak ya da bu arazileri işleyecek köylü orada olmayacak.

İklim değişikliği arıcılık ve turizmi olumsuz etkileyecektir zira biyolojik bakımdan son derece zengin olan Munzur Vadisi bu zenginliğini yitirecektir. Oysa vadinin turizm etkinliklerine oldukça elverişli olması ve bitkisel zenginliği nedeniyle, barajlardan elde edilecek gelirden daha fazla geliri üstelik hiçbir zarara uğramadan sağlayacaktır.

"..vanê, darê kê adir de vêsena, mîrcolikê darê canêverdana vanê, nêremena. ayî ebê darê vêsena. waxtê jû de, vanê, darê rê vato mîrcolikê: 'mî xo de wedare.. adire xo de wedare.. wela xo de..' vanê."

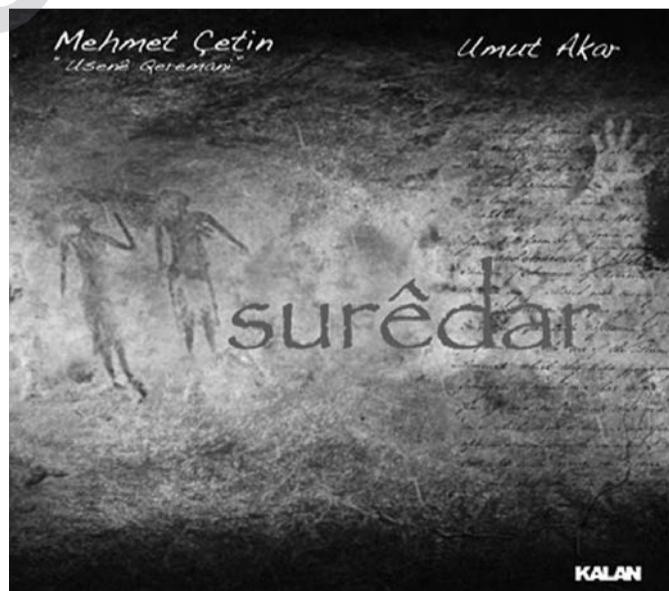
"..derler ki; ağaç, ateşte yandığında, karınca ağacı bırakmaz, kaçmazmış. o da ağaçla birlikte yanarmış. zamanın birinde, derler, ağaca ikrar vermiş karınca; 'beni kendinde sakla, ateşinde sakla, külünde..' derler.."

SUREDAR

İnsanın sevgili zamanlar arayışını, kuşları, kebekleri, ırmakları, denizleri, kardeş kucaklaşmalarını sevmeyen apoletliler kara, kapkara 12 Eylül bırak-tılar tarih sayfalarına. Orada hala işkence sesleri kanyor.

'Serbama wahte merdaniyo' 12 Eylül işkencecilerinin sorgusunda dört ay geçiren şair Mehmet Çetin tarafından, on beş gün kaldığı betonun taşı kuşattığı cezaevi gözetim hücrelerinde yıllarca kullanmadığı anadilinde yazılıyordu. O gün taşta sır verir gibi yazılan bu cümle yaklaşık otuz yıldır birikti şairin şiirle yolculuğunda.

Ağacın kızıllığı, taşın hatırası ölüm dayatılan bir dil ile kadim zamanları günde arama telaşı Umut Akar'ın müziği eşliğinde Kırmızı bir şiir albümü olarak Kalan Müzik

etiketi ile yayımlandı. Ki şairin ana dili UNESCO tarafından tehlike altında diller grubunda gösterilmişken.

Ki anadil dediğimiz; kadim sesler, ağaca ikrar veren karıncanın axde vefası, ateş böceğinin karanlıkla dansı, ikrar ve musahipliktir dağa, taşta, ırmağa ve berekete. Şair çocukluğunun Vacuğesi'nde söylene duran kamların hatırasını zamana sitem ve minnet arasında duymak ve duyurmak telaşı ile lirik bir hüznün gibi kapımıza çalışıyor. Suredar düşünüyü anlatamamış bir divanenin kendi kabulüne ibadeti birazda. Biraz sır ve sabır evvel zamandan gelen, bir tertele, bir hay huy ile kırılan kırdınlana, arkasını dönüp gidene seslenmenin cüreti ve hüznü birazda. Yani ağıt, yani yinede iyimser olunabilir mi sorusu birazda.

Denilir ki ağacın yaşam suyunu toprak kendinde demler bekletir. Susayan ağacın kuruyacağını düşünül-düğü yerde ışığın ve suyun demini damıtır ona toprak. Cümle dünyaya ilan edildi ki; Dersimli'nin dili tehlike altında diye. Ancak demlene duran cümleler çıkıyor işte ölüm sirenlerinin çaldığı yerde. Cana can katmak için..

"ae ra birae exretê, kam savano vaco jüano, jibeno jilê koyi de fetelino, çherxê yayi de çherexino nisenno ro tecelê xo ser şûaron vano zalalo vano jüanê hometê, hama nu kêmo bino ae ra bira, jüano: naz u duazê iqrariye, vaz u awazê zerrêweşiye, çêrangê çêyiyo; sêrangê ra pers dano, sergêrdao. zurê dina ra dürr, zorbaiye ra bêzaro elbruzo, zagroso, muziro. gëzalê koan de rêça xızirio. golo bêbino. bêviro. vano.."

"ol sebeple ahret kardeşim, kim ne derse desin dildir, inciniyor.

dağın uçurumunda dolaşiyor, rüzgârın döngüsünde dönüyor.

oturup ağıtlar yakıyor bahtına.

kutsaldır diyor kainattaki her dil

ama bu yokluk başka bir yokluk

ki dildir; naz ile duazi ikrar vermenin, söz ile avazdır

iyi kalpliliğin, evin payandasıdır. yücelerden ses verir,

dağdır. dünyanın yalanından uzak, zorbalıktan bıkkındır.

elbruz'dur, zağros'tur, munzur'dur.

dağların ceylanları ile hıızr'ın ayak izidir.

dipsiz göldür. hafizasızdır. söyler.."

Ju Pire bena, ju ki biza de xu ya Ko-
le bena.

Pire herroz biza kole bena çiraynena
ana çê, sonde ke bi, biza kole dosena, sit
bena dunike de kena binê selike ra.

Rozê lüye satalê sitê pire bena, kuna
dunika pire, sitê pire wena. Pire niadana
ke sit binê selike de nêsevekino. Na gêyim bena ke-
na binê andoli ra. Lüye oncia yêna thalavê sitê pire,
dana ra, wena. Rozê hên, di roji hên...

Pire eroci pina, niadana ke lüya canbaza... Sona
dariya xuya qole cêna sone kena, yêna peyê çêveri de
xo dana we, hata ke lüye amê. Fireqet vîndena, se ke
lüye amê dariye dana we dana piro. Lüye remena, ha-
ma dimê xo kuno'ra dariye ver. Pire dimê lüye çel ke-
na. Lüye, eve phoçikê xuyo qol remena sona lewê lü-
yunê binu. Seke lüye bini ae eve phoçiko qol vênênê,
desinde xo cira dîr cênê, tey wakileni nêkenê.

Roza bine lüye yêna verê çêverê pire de bervena,
zukuena, vana:

- Pirê dimê mi bide mi, bon xorê pê çalp-çulpê
xo kon.

Pire vana:

- So mirê sitê mi biya ke, dimê to todine!

Lüye sona kole ra vana:

- Kolê! kolê! sit bide mi, bon danu pire. Pire dimê
mi dana mi; bon xorê pê çalp-çulpê xo kon.

Kole vana:

- Weê! so mirê velg biya ke; ezi'k sitê xo todine!

Lüye sona verê dare, vana:

- Darê! Darê! velg bide mi, bon danu kole. Kole
sit dana mi, bon danu pire, pire dimê mi dana mi, bon
xorê pê çalp-çulpê xo kon.

Dare vana:

- So tenê ağwe biya khulerê mi ke ke, ezi ki velg
gê xo todine!

Lüye vozzena sona hêni ser, vana:

- Hêni! Hêni! ağwe bide mi! Bon konu khulerê da-
re, dare velg dana mi, bon danu kole, kole sit dana
mi. Sit bon danu pire, pire dimê mi dana mi; xorê son,
pê dêy çalp-çulpê xo kon.

Hêni vano:

- So çênunê pasay biya mi sero bireqesne ke; ağ-
wa xo bîdi to!

Lüye sona lewê çênunê pasay, vana:

- Çênê Pasay! çênê pasay! bêrê hêni sero bireqê-
şiyê ke; hêni ağwe bîdo mi! Ağwe bon konu khulerê

SANIKA PIRE U KOLE

Hawar TORNECENGİ

dare; dare velg dana mi. Velg bon danu kole, kole sit
dana mi. Sit bon danu pire, pire dimê mi dana mi; bon
xorê pê çalp-çulpê xo kon.

Çênê pasay vanê:

- Ma, qe nia beno? So marê khunduru biya ke; ma
ki şêrime hêni sero bireqêşime!

Lüye uza'ra xilbena sona Goskari, vana:

- Goskar! Goskar! Khunduru bide mi, bon konu
çênunê pasay linge ra. Yi yêne hêni sero reqêşinê.
Hêni ağwe dano mi, ağwe bon konu khulerê dare, da-
re velg dana mi. Velg bon danu kole, kole sit dana mi.
Sit bon danu pire, pire dimê mi dana mi; xorê bon pê
çalp-çulpê xo kon.

Goskari ki vano:

- So mirê haku biya!

Lüye sona lewê kergu, vana:

- Kergênê! kergênê! haku bîderê mi! bon danu
goskari, goskar khunduru dano mi, bon konu çênunê
pasay linge ra, yi yêne hêni sero reqêşinê. Hêni ki ağ-
we dano mi, ağwe bon konu khulerê dare; dare velg
dana mi, velg bon danu kole, kole sit dana mi, sit
bon danu pire, pire dimê mi dana mi; xorê bon pê
çalp-çulpê xo kon.

Kergi vanê:

- So marê qut biya ke; ma ki haku to dime!

Lüye sona diyarê pêtage, vana:

- Pêtag! pêtag! qut bide mi! bon danu kerge, ker-
ge haku dana mi. Haku bon danu goskari; goskar
khunduru dano mi, bon konu çênunê pasay linge ra,
yi yêne hêni sero reqêşinê. Hêni ki ağwe dano mi, ağ-
we bon konu khulerê dare; dare velg dana mi, velg
bon danu kole, kole sit dana mi, sit bon danu pire, pi-
re dimê mi dana mi; xorê bon pê çalp-çulpê xo kon.

Pêtage vana:

- So sil biya mi şüax ke!

Lüye sona lewê gay, vana:

- Gao! Gao! sil bide mi, bon pêtage şüax kon; pê-
tage qut dana mi. Qut bon danu kergu; kergi haku da-
nê mi. Haku bon danu goskari; goskar khunduru da-
no mi, khunduru bon konu çênunê pasay linge ra, çê-
nê pasay yenê hêni sero reqêşinê. Hêni ağwe dano

mi, ağwe bon konu khulerê dare, dare
velg dana mi; velg bon danu kole, kole sit
dana mi, sit bon danu pire, pire dimê mi
dana mi; xorê bon pê dêy çalp-çulpê xo
kon.

Ga vano:

- So mirê simer biya!

Lüye sona diyarê mereke, vana:

- Merêk! Merêk! simer bide mi, bon danu gay; ga
sil dano mi, bon pê pêtage şüax kon; pêtage qut da-
na mi. Qut bon danu kergu; kergi haku danê mi. Ha-
ku bon danu goskari; goskar khunduru dano mi; bon
konu çênunê pasay linge ra, çênê pasay yenê hêni se-
ro reqêşinê, hêni ağwe dano mi, ağwe bon konu khu-
lerê dare, dare velg dana mi; velg bon danu kole, ko-
le sit dana mi, sit bon danu pire, pire dimê mi dana
mi; xorê bon pê çalp-çulpê xo kon.

Mereke vana:

- Wişş! Honde ke dilapêy rîşiyê mi sero, honde
vêşêr. So serê mi loğe ke!

Tesêlia lüye kuna, sona serê mereke loğe kena.
Mereke tenê simer dana ci, lüye simeri bena dana gay.
Ga sil dano ci, bena pêtage şüax kena. Pêtage qut da-
na ci, qut bena dana kergu, kergi haku danê ci. Haku
bena dana goskari, goskar çutê khunduru dano ci, be-
na khunduru kena linaga çênunê pasay ra; çênê pasay
yenê hêni sero reqêşinê. Hêni ağwe dano ci, ağwe be-
na kena khulerê dare; dare velg dana ci. Velg bena
dana kole; kole sit dana ci. Sit bena dana pire; pire di-
mê lüye neqesnena dana ci. Lüye dimê xuyo neqêş-
aye cêna sona pê çalp-çulpê xo kena.

Lüye ke aye ra poçik-qole vatêne, vozzênê yêne
dorme de benê top, vanê:

- Wakalüye! na dimo rîndeko neqêşiyê to xorê
koti'ra ard!

Lüye ki vana:

- Ez şüne, mi dimê xo cînit'ê gol'ro, vet ke, di-
mê mi nia neqêşiyê.

Lüye ki hewesê dimê lüya wakiliye kenê, sonê di-
me xo cînenê gol'ro. Dimê lüye zerê ağwe de ceme-
dino, seke kaskênê ke cira b'oncê; dimê tédine qurfi-
no, yi ki benê phoçik-qol manênê. Lüya canbaze hê-
fê xo yîne ra ki cêna. Reyna ki nêsona thawaê pire nê-
trena.

Arêker: Hawar Tornêcengi

Vatoğe: Najni Heyderize

Waxt:1994

é dewe té dé ağmeye. Her keşi bané xo
milké xo sero santé pé. Cêrio ké kûta de-
ré, hire bani naca, di hire bani haca; hen
zey mala da qicé asené. Ta é na ver ra, ta é dover ra.
Mabené banan dé 800 metro ra bice hetta 1500 metro
düriyê esta. Be vengé bercia na mala dé qesey ké ma-
la dot dé; a mala dé qesey ké mala nati dé eşine pé.
Mala wertene dé ke qesey kert; maléy cer u cor dé jü
eşine pé. Kam yeno kamci mala, kam sono kamci ma-
la hem u kes vineno ki, zaneno ki!..

Astarê sodiri homa nêşüliay bi ro, xorozun veng
kert té. Dewe dé çenda u çen çéy esté, mulxité tédinu
sodir fecir ra, vandaisé xorozan ra tepiya veşti ra. Cü-
amerdu gay santi xo ver şî cité. Cêniu mal kert teber,
veciay mali ver. Domani (şüané mali) amay mal fiti xo
ver, santi ko. Çênekané azebun verê çêberun, cêniu
zerré ağılun rüt dé. Xortun, tuqais fit çakuçun, turpani
kütî. Feké turpanu be vaştîrun vet, té dé kerdî thuz. Pe-
dé domané çiçkeki cîlané xora veşti ra bi teber. Veşti
şî cêr deré dé dest u rüé xo şüti. Cêni u çêneké azebi
cêray ra zerré çêun. Cilli day aré, zerré çêun geji ker-
di, do eşti daré. Vengé meskun be vengé çakuçu bi té-
mian ra. Hem u çé ra vengé meskun be çakuçana
amené. Verê çêberan dé qirtaise kergun, zerré çéy dé
vesaniye ver berbise domanu, phîtu. Cêniu do çêna-
kané azebun dest ra guret, i (inay/ey) rusnay ara. Çê-
nekun, ara kerdé hazır, xonça ne ro, domanu herbi
dorme xonça guret. Be heng u çenga ara xo kerdî, bi
teber, kütî kay. Dortenié banu dé vengé domanu bi
berc, vengé domanu be vengé kergu bi témian ra.
Xortu ara xo kerdé. Turpané xo gureti, verdî ra pey ba-
nun dé kütî vasu ver. Xistaisé turpanu bi vengé kergun
be domanun miyan ra. Cor bercan ra vengé şüanun
bo loaisé kutkun. Çivtaisé milçkun be vengé auka de-
ri... Çîqa veng u vac esto tedé bi témian ra. Dewé de

kef, dewé dé heng u çeng!... Dewe dé eşq!..

Homa roc bibi şîrin ké; rüye asmeni çip a çip
hewrané şaun guret xo ver. Henté lana da dercéni ca
némendi bi ké, roc piro niyado. Koye Sultan Babay'ra,
Koye Mari; Koye Bilgeşî'ra nikilka Eré Sabi... Asmen
cor dé ti qé vana, yeno deşta Pulîri ser. Né hewri ter-
qenê, né blusk erceno! Hewri biye çip; heni arnaxié
pêser, ti vana ca é ra nida pinné! Na dorman dé né
ther-né thur; né mar u mîlaun, né mîlcorki; hem u
heyvanat ancîay bi lana xo. Qirraysé mali, bortayse
naxîri, zurraysé kutkun té dé bibi témiyan ra. Zav-zeç
sexîli dimma; ceni u cüamerdi vera mal u naxîri veşti.
Şüani heniyo mali dané are pêser. Xortu, turpané xo ca
verday, vera sexîli bo domanu şî. Werté na zelé-me-
liye dé, ti vana asmen qîlaşia ra; varîsi heni kerd piro,
heni kerd piro!..

Werté nêni saaté dé le u laseri şî. Goze ké çîsta
deru derxanan dé koké tédinu vecia rüyê herdi. Leté
ra zedé demdiyay werté derun. Laser cêra hegayé pey
ari. Pîrdé seré derun fit xo ver, berd. Şüanu mal zar-
zor resna axuru. Keşi mal ağılu nékert. Taye bîzeki la-
ser dé şî.

Saaté ra tepiya, hewri bi berc, roci çim kert ya.
Dîma, hewri té dé bi vila; rüye asmen ra ancîay. Hem
u ca be piştkané newiyana pişia téra! Tici tuman ra ze-
dé roşti dé. Ebe huyaisa hometa xo seêkerdê!.. Ti va-
na roc, hem u çî ré, hem u keşi ré perpeşia!.. Na ho-

ROC Bİ GUNAKAR

Xıdır EREN / hidir_eren@hotmail.com

meté dé çiké esto, pero piya, inani ver çarno roci, ti
vana vera roci, be rü huyaisa roc ro niyadane!.. Dar-
ber, vas, gul u viliki tenena rîndek beréçiyay. Rengé
hem u çî tenéna bi çêr, tenéna bi zelal. Tî vana Herdê
Dewreşi tuman ra zedé bi tezê u newi.

Zav-zeç té dé bi teber. Xortu, feké turpanu sant
ğart. Milleti, mal u naxîr axuran ra verda ra. Heyvanat
seké vecia teber, tedénu ti vana çesa xo kerda jü, pe-
ro-pia xo santi ro! Auké seré xo pîsnay wayrané xo ra!
Homa mal nékuti bi olağun, homa domanun kayé xo
nêgureti bi dé; vengé tîfangu be mitralyozun hurendi-
ya hewru guretê. Qersuni zey şilli u şîpiliyun varay.
Mal u naxîr, zav u zeç, ceni u cüamerd... té dé qerqe-
lé peseri bi. Na niyanenê çiké biye, qé keşi thaba é
fam nékert! Dî deqan ra tepia, pey banan ra, pey thap-
kan ra, pey kemeran ra ebe çekun be piştkané xo é
gewran ra eskeri veciay, veciay, veciay...Nê vîrniya,
né peyniya!.. Tî vacé no heyvanato ké sata bine ancia
qulkané xo, o heyvanat top küt doné ekseri bi teber..
ya... laseri no henté çî da aré ard verda dewun ser!..
Hem u keşi çeşit u çeşit çî fikîrna. Kokîmané dewé xo-
ra evero asmen ro niyada. "Tî vazé nîka asmen ra ki
yenê war?.." Hona di-hire deqî raver roci be rü huya-
isa na hometé ro niyadene! Domanu çimé xo qîlasanay
bi ra, roc ro sekerdîne!..Ma nîka? Rüyê roci néhunno.
Roci bio murrîzin, hen arnaxio pêser! Hên aseno ké,
serba hüaysé xo, roci biyo gunakar!..

AXİRE SONİYEDÊ KEMERİ PIŞQIYE!

Erdoğan EMİR / newa_siliye@hotmail.com

A smora asma werte payja, ro-zora pe eniyo. Onca waxte verasaniyo, waxte varisono... Siliya payji onc betar vet... çefe xodera...

Silyekı na waxt xo esta riye dina ser daimet döwe ena mı vir... Şiving, çerangi jüki vere olaxe... Sebiyene a waxt ninore biyene... Ya silye a petinaxo a şiving ardene bine, yake vere çerangora dilopi amene ro....

Xora olaxe ez qeda aye qe persmekere. A xora biyene xan xirebe şiyene. Çi amane çi biyene aye ser amane çi biyene aye ser biyene..

Nika olaxa ban axire tay tengi biye. A rüra siliyeke vore yaki keyki owa bostano, owa çirpozoz nene piro a waxt xora olaği biyene milemet şiyene, miletı xore tükerdene... Her ca biyene çamur milet qeytan nitowrenê ké ninge berzo olaxe. Naye ser çime piyeme xelege na halde olaxiro seke, dema çiyê ama ver, yaki na rejiliye diye, vakê low beliba zengelia mı resnere. Beliba zengela muamira hen wastke to henzanakê çek(tu-

fang) waşt sono cepê. Welasil beliba zengelia ard ard. Bele gorete ji dest, desto binike est zengel şı cor dere.

Ma doman bim, zaf nitowrene waxtoke guriyene şim lewede vındim. Piyemeke guriyene to hen zane ke ji nejdıyexo cıra gureto, yaki kisto. Zaf hersın bi.. Xora hersın bi hers cıra qe kem nibiyene. Siroke ekı kar-guri serdero herse xo biyene dı qat...

Neyse ma onca berime reça kesa xo ser. Qesa xo axme mekim.. Piyemi zaf derg niyo. Xora ma ne zaf kilmime, neqi zaf derg. Çe apemı inode xele lesı eşti biye. Ama piyemi le inode kilmek bi.

Ma cerra hate derıro sekemi. Piyeme sava zimistanik her sere pe payijde jük vere usarde sava owe dero ser şiyene. Deride vınıya owede kemer nıznene. Owe hate nisangi ser rast kerdene. Hatımade vayı eşti biye. Döwe çırpoze xo, bostani ba ley dar-bere xo a vayı ser owe dene.. Axire sava a awke serdek xele qal qır biyene. Nika qale na qesa mekim. Rozek qesone naye keme..

Ma sekeka ringa tınga zengeliya. Dere xora dı game çaybi.. venge zengelle jüki bele siroke feke xo amene kemero veng Vank'te(Ova Zimeq'e) ret eşiyne pe..

Ma riye terşira xora qe nişiyayme dere. Piyemi hire-çar saatê mend nemend veciya semıga çberde. Hem guriyo kefilıyo biyo mirozın, hemınak biyo vesan cab nedano persone keş..

Axire hate vesaniye ser tay sıst bi.. Roze qe mı vira nesona, vere hegayidime. Lelıra raver waxte safaqte milet ustenera şiyene hegay ver. Keyki tije tay biyene berz, tay dina gurutene, erxat dıma cinone dewe ara milet ardene.

Jü şiya koka darede yaki vere kemerrade berzıde çay fitene(nene ser) ser, waxtokê çay bıgriyo vendene erxat amane milet araxo kerdene. Döwiji rey rey(gı gı) topbiyene amane te lewe parzone kamdeki çik estosa perıno sere kemeronerone duzode (sal) nenero pero piya nıstenero pero piya were qesone qay kelebıttı ara xo kerdene..

Rozek onc hegay verdimi, muami ara milet tay kerdı heri. Demake piyemi zaf biyo vesan, seki çım gına muame nıvınted vaciya. Neyse muami qe cap neda. Piyemik xora mano ser bi. Na qesa ser mıradıya şı sere çime owedi nistro

nama. Axire demakê zaf biyo vesan sekekê no na nebena, ama onc nan serde tay perse xo kerd vaciya mırade xoke bi vındet. Tayke bi mırd axire çefexo onc ama hurınd. Re re von tay xuya piyeme pera mı. Ezık gıgı biyo vesan axire tay hersık mide dano pede... Kot mendime izare raya qesa xo bicime.

Onc keyke pızezo tay bi mırd kut jan kese xo onc ard jan ser. "vake ezdı mua wayre a kemernı, mı sekerd a nibiye hurdı". Balyoz vake berime pırodime belka pişqına jüye, piyeme va "ne bıra bıra mümkinıya xo çına a nıbena hurdı". Despera peymı çık ama o kerd deredi. Ama a kemere izade mende..

İk zaneneke, a kemere hatake hurdı mebo daymet izade derd kem nekene ninora... İno kerd kemere kerd,vatena kemere biye.. Xele waxt derde kemere zere dewede a rejiliya xo hen eskera çımo verde arde meydan...

Hatakê jiyo kuwetın veciya. Keyki yı da kemrero, kemere pişqiye a rejiliyek axe dewızora gine waro...

Qeyke kemere pişqiye piyeme vake "Bıra bıra heq mırade to bıkero. Heq manı keder medero dest payoneto". Axire derde kemere axe inora gine waro. Ma savaji made teng jüke dert zafı... Vınde ino sekemê...

MESELA LÜYE U VERGİ

Saheyder VEROZ

Nika hona ke çimê tu biye süri...

Apê de ma bi.

Çarekız vi.

Cıra xeylê serri şı vi.

Pulemuriye de nistenê ru.

Na serunê peyenu goç kerd vi amey vi Estemol, tağa Gazi'ye.

Qesê xu weş vi.

Rozê qalê cencu, çepkaru bi vi ra.

Ma silxêtime vime.

Dina api de çepkari, "solci", "devrimci" tede piya televey vi.

qesê amera düst, vake ye ma u televunê ma menda ve mesela verg u lüye.

Ma ke kutimera cı soğır kerd, huya, marê meseleye qeseykerde.

Vake;

"Rozê lüye bıra caê rastê vergi bena. Reye niadana ke verg biyo zar, biyo vésan, géstê lingu ser koto, hao bine darê de ra merediyaé wo. Sona lewe vana;

-bıra verg bé ez ve tora waén bıraén bicerime. Piya bı fetelime, piya sayd bı kérime. Héni daa neşive ma jedino. Tivaré verg ve lüye néno, hama derdê vésaniye ver mezmur qewul keno.

Waé lüye ve bıra vergi ra piya vejine sayd. Sonê caye yazıye de rastê ostorê bené.

Ostor je koyi berz, hévetın beno. Lüye vergi ra vana tu tha vındé. Xu kena xofın sona dorme ostorı de çerexına, turé erzena yena vana:

-bıra verg thoaé çimé mı biye süri?

Verg vano:

-né waé, çimé tu sür né biye.

Lüye qarına, pernana ra ser vana:

-héni mavaze, vazé heya çimé tu biye süri.

Verg mezmur maneno vano:

-heya waé çimé tu biye süri.

Lüye reyna sona dorme ostorı de turé erzena yena vana:

-bıra verg thoaé dimé mı biyo rep?

Verg vano:

-né waé, dimé tu rep né biyo.

Lüye oncia qarına vana:

-héni mavaze, vazé heya dimé tu biyo rep.

Verg vano:

-heya waé dimé tu biyo rep.

Lüye oncia sona dorme ostorı de turé erzena yena, vana:

-bıra verg thoaé tuké peyé vilé mı xışxışiyo we?

Verg vano:

-né waé, tuké peyé vilé tu né xışxışiyo we.

Lüye oncia qarına vana:

-tora van héni mavaze, vazé heya tuké peyé vilé tu xışxışiyo we.

Verg oncia je vatena lüye, vano:

-heya waé tuké peyé vilé tu xışxışiyo we.

Endi çimé lüye birneno, bena nejdı ke xilê ostorı vo. Ostor pasqul dano ve lüye re, lüye fir keno erzeno ha döt. Lüye bena therike merredina hardre.

Verg sono seré lüye, vano:

-waé lüye, nika hona ke çimé tu biye süri, dimé tu biyo rep, tuké peyé vilé tu ki xışxışiyo we."

METİN-KEMAL KAHRAMAN'IN
ŞAHMARAN İSİMLİ
ALBÜMÜ, YAKINDA MÜZİK MARKETLERDE